12784
16093
Kaitseväe Ühendatud Uppeasutuste RAAMATUKOGU № 63557
K

AJUTISED JUHTNÖÖRID

SUURTÜKIVÄE LUURE JA VAATLUSTEENISTUSE ÜLE.

LAENUKOGU Liik 33 № 8051-21
ENSV Riik. Avalik Raamatukogu
Ar 929 Ajutised
EA 27158

K.ü.Ü.Sõjakooli pataret väljaanne.Tallinnas.1929 a.

Grupi luure
(mälde).

Grupi kaitse(grupi maakuulajatest).

Möödu komando ülem

Möödu komande ülema käskjalg(grupi maakuulajatest).

Mootorratas.

Grupi ülem

Adjutant.

Uks ohvitser igast patareist sidemeks jalgväe juure (oletades 3 patareid).

Grupi maakuulajad luureks sisemiseks sidemeks ja iseäralisteks käsklusteks.

Sidemeks jalgväe juure ja vaatluseks igast patareist 3 maakuulajat.

100 meetrit.

Patareide ülemad.

Patareide veltveeblid(eelikute ülemaks).

Laskemaakuulajad patareidest.

Signalistid patareidest.

Käskjalad patareidest.

Grupi voori arve allohvitser.

Grupi meditsiin arst(gruppides,kus arst ettenähtud).

Patareide maakuulajad(sidemeks ja eraldi käsklusteks.)

Distants grupi ülema määramisel.

side ülem.

Grupi telefonistide kaarik.

Grupi raadiojaam.

1 patarei telefoni komando.

2 patarei telefoni komando.

3 patarei telefoni komando.

Möödukomando vanker.

Üksiku patarei luure.
(näide).

Patarei ülem.

Jalgväe juure sidemeks määratud ohvitser.

Jalgväe juure sidemeks määratud maakuulajad.

Veltveebel, signalist ja laskemaakuulaja.

Maakuulajad sidemeks ja eraldi käsklusteks.

Telefonistide komando.

L u u r e j a p o s i t s i o o n i l e a s u m i n e.

Üldised juhtnöörid.

1. Positsioon, millele asub ükskõik kui suur suurtükiväe üksus (grupement, grupp, patarei, rühm, suurtükk), ja positsioonile asumise kord ripub ära ülesandest, mis on antud teatud suurtükiväe osale.

2. Suurtükiväe üksuse ülem, kellele on antud teatud ülesanne, talitab selle täitmiseks järgmiselt:

a) kui temal on ülesandeks toetada mingisugust jalgväe osa, astub selle väeosa ülemaga viibimata ühendusse ja võimalikult kiiresti isiklikku kontakti, et saada toetatava väeosa ülemaga kõige intimsemat sidet;

b) kui tema tuleb kohale suurtükiväe osa vahetamiseks või selle kõvendamiseks, asub ta vahetatava või täiendatava osa ülema juure ja alles selle järele asub ta ühendusse kõrvalasuvate suurtükiväe osade ülematega. nendelt hankides topograafilisi andmeid, tea-

teid nende sideorganisatsiooni ja nende vaatlusväljade ulatuspiiride kohta vaatepunktidest.

3. Enne positsioonile asumist tuleb teostada luure, mille ülesandeks on:

a) võrrelda maaala kaardiga ja järele vaadata maastik, millel suurtükiväe osal tuleb töötada, kui ka märgid, kui viimased on juba teada;

b) välja arvutada laskevõimalused, mida pakub positsiooniks määratud maastik;

c) nii täpselt kui olukord ja aeg võimaldavad. peensusteni välja töötada suurtükkide kohaletoomine, positsioonile asumine, positsiooni organiseerimine ja maskeerimine. Seejuures tuleb välja minna sellest, et võimaldada suurtükkidele nende ülesande täitmist väiksemate kaotustega ning hädaohuta ja tuld avada selleks ajaks, mis on taktilises olukorras ette nähtud.

Oma ülesande täitmiseks peab suurtükivägi omama:

a) ühe või mitu vaatepunkti, millest näeks

hästi tulistamiseks määratud maastikku,

b)laialdase horisontaalse ja vertikaalse laskevälja;

c)kaitse,mis seda varjaks vaenlase vaatluste eest,nii maapinnalt kui ka õhust;

d)kaitse vaenlase kuulide ja mürkgaaside eest

e)hea siderinde,seljataguse ja körvalasuvate väeosadega;

f)positsiooni,kuhu oleks kerge suurtükke kohale toimetada ja mis võimaldaks takistamata ja kiire laskemoona muretsemise patareile.

Kõige parem kaitseabinõu vaenlase tule alla langemise eest on:varjata positsioonile asumist ja maskeerida positsiooni,nõnda et vaenlase õhuülesvõtted ei ilmutaks mingit maastiku muutust enne ja pärast suurtükkide positsioonile paigutamist.Selleks ärahoida;ühetaolisi suurtükkide vahesid ja joondumist nõnda,et patarei kohaletoomise ja varustamise tagajärjel järeljäänud tee ei lõpeks mitte patarei juures,vaid ulataks vähemalt ½-1 kilomeetrit patareist

edasi,kusjuures see tee saaks alaliselt ühetaoliselt alal hoitud.Sedasama tuleb tähelepanna ka vaatepunkti juures:jalgteede sissetallamist patareis ära hoida; mööda pääsemata jalgteed okastraadiga piirata,et nad laiaks ei muutuks,neid päevaks wärske rohu või okstega maskeerida ja liikumist ainult öösiti lubada; maskeerimiseks kasutada esimeses järjekorras juba maastikul olemasolevaid asju (puid,pöösaid,varemeid,pölku ja tee äärt jne.).Kui maastik ise ei võimalda täielikku maskeerimist,- viibimata maskeerida kunstlikult,kokkukölasse viies maskeeritud positsioon endise maastiku värvidega ja tähelepanna,et igasugused ehitused positsioonil ei oleks kõrgemad kui endine maapind ja selle tagajärjel ei heidaks ebanormaalseid varjusid paikesepaistse ilmaga. Et vähem kannatada vaenlase mürskude lõhkemiste all,pillata patarei osad võimalikult laialmalt maastikule ja ära hoida,et positsiooni ligidal ei leiduks asju,mis vaenlasele märkimist hõlbustaks.

5. Luure peab lahinguosast nõnda palju ees olema, et positsioonile asumine sünniks aja kaotuseta ja et patareil ei oleks tarvis teel peatuda ja luure tegevuse lõppu ootama jääda. Luurest osavõtjate arv peab olema võimalikult väike, olles jaotatud eshelooniideks selle järele, kuidas töö järjekord ja tarvidus seda nõuab, et äraholda hulga inimeste ja hobuste ühekorraga positsioonile tulekut, mis võiks vaenlasele nähtavaks ehk kahtlusäratavaks saada.

6. Luure peab sündima täitsa varjatult vaenlase maa- ja õhuvaatlejate eest ja kiirelt, mingisuguse viivituseta, et võimaldada suurtükiväele tulevamist õigeks ajaks, täpselt kokku kõlas taktilise ülesandega.

7. Normaalne patarei asumine positsioonile sünnib suurtüki kaupa: selleks on tarvis enne iga suurtüki koht täpselt ära märkida, nõnda et see oleks varjatud õhuvaatlejate silmist ja et maapind ei laseks üht suurtüki ratast rohkem sissevajuda kui teist.

Kast jääb kas positsioonile suurtüki körva-

vai viiakse see peale tühjaks laadimist patarei ülema poolt määratud kohta. Suurtüki juure võib moodustada kuulide ladu, kuhu sel juhtumisel, kui kuulikast positsioonile ei jää, kastist väljalaaditud kuulid mahutatakse, eriti kui tahetakse laskemoona suuremal arvul patareisse koondada. Teised laskemooma ladud on koondatud patarei lähedusse, et kergendada laskemoonaga varustamist, kusjuures need peavad olema maskeerimise mõttes maastikust rippuvalt laiali pillatud. Laskemoon peab kõigiti olema kaitstud vaenlase mürskude, niiskuse mõju ja rikete eest.

Patarei varustamine laskemoonaga võib sündida täiesti eraldi suurtükkide kohale toomisest; mõnikord toimetatakse laskemoon kohale enne suurtükkide kohaleasumist, eriti kui tulesavamine on kiire ja on ette näha suuremat laskemoona kulutamise võimalust.

8. Patarei positsioonile asumine ja positsioonilt lahkumine sünnib harilikult sammu sõites, et meeskond rahu ei kaotaks; peale

selle tuleb hoiduda tolmu üleskerkimise ja ja rataste mürina eest.
Ainult erakorralistel juhtumistel, ja kui maapind on selleks sünnis, võib asuda positsioonile traavi sõites.
Positsioonile asumisel võetakse numbrid ja sõitjad maha, kui positsioon ei ole mitte küllalt kinnine. Sel juhtumisel sünnib väljasõit tingimatta sammu; sõitjad hoiavad vasakule poole sadulhobust, piits käes; numbrid veavad käealuseid hobuseid suukõrvast.

9. Luure ja kolonni kaitse on määratud väeosa ülema poolt. Selleks ülesandeks tarvitatakse maakuulajaid ja vajaduse järele ka muid väeosa sõdureid.

10. Positsiooni muutmise kava peab alati olema ette välja töötatud, arvesse võttes kõiki võimalikke juhtumisi. Teede ja maastiku luure peab eestkätt igasse külge olema ette võetud, kuhu võib erakorralisel juhtumisel positsiooni muutmine ette tulla. Selle juures tuleb silmas pidada:
a) kuidas äravõtta või pikendada juba olemas-

olevat organisatsiooni(side,komandopunkt, vaatepunktid,sidumispunktid jne.);

b)kuidas mitmesuguseid asutusi ümber paigutada(staap,patarei varustusorgaanid)ja kuidas ühes sellega alal hoida ka katkestamata komandode andmist ning vaatlust;

c)kuidas patareid positsioonilt välja viia.

d)kuidas parandada teid;

e)kuidas on maapinna seisukord(missugused on maapinna kihid,kas vesi on kaugel maapinna all jne.)ja missugust ehitusmäterjaali on saada positsiooni läheduses, et pilti saada,missuguste ehitustega tuleb positsiooni organiseerimisel arvestada.

11.Kui patarei uus asupaik on kindlaks määratud, määrab grupi ülem inimesed,kes laskemoona uuele kohale kannavad või veavad. Aegaviitmata tuleb asuda ka tule avamise ettevalmistamisele ja positsiooni organiseerimisele.

12.Laskemoon,mis on jäänud vanale positsioonile,tuleb vedada uuele asukohale,ja kui see pole võimalik,sellest teadustada grupemendi

ülemale(asupaik,missugune laskemoon ja arv).

13. Allpool näidatud luure ja positsioonile asumise kord on kõige käsitavamad,kuid ülemusele jääb alati õigus seda olukorra ja maastiku nõuete kohaselt muuta.

P o s i t s i o o n i l u u r e.

A.Luure koosseis ja liikumine.

14. Grupi luure koosneb normaalselt:

a)grupi ülemast;

b)möödukomando ülemast,grupi adjutandist, igast patareist ühest nooremohvitserist, grupi ülema määramise järgi sideme tarvis jalaväe juure ja meeskonnast grupi julgeolekuks,sisemiseks sideme ja vaatluseks ühes grupi staabi luureks ja vaatluseks tarvisminevate abinõudega;

c)osast sidekomandost,side ülema juhatusel kuhu kuulub;
grupi telefonistide komando,telefonistide allohvitseriga eesotsas ja telefoni kaarik;

raadio jaam,raadio allohvitseri juhatusel ja üks raadio kaarik,möödukomando meeskond ja üks vanker;

d)patareide luuremeeskond.

Ülemal loetletud meeskonna juure võib erakorralistel juhtumistel veel anda kõik või ülejäänud osa grupi rivimeeskonnast(komando,mis saadetakse sidemeks toetatava jalgväe juure,eelvaatluskomando,kui nad pole veel grupi luure hulka läinud,ülejäänud sidemeeskond,mototsiklist)grupi arst ja grupi voorist üks arve-allohvitser sidemeks grupi ja voori vahel.

15.Patarei luure normaalne koosseis:

a) patarei ülem.

b) veltveebel (eelikute ülemaks);

c) lasko-maakuulaja (üks maakuulajatest patarei ülema äramääramisel.kellel on kohuseks kanda patarei ülemale tarvisminevaid laskeabinõusi.kirjutada ülesse patarei ülema käsklused,patarei frondi

äramärkimisel seisab vasakule tiivale tuleva suurtüki asemel,abiks olla patarei ülemale algsuurtüki suunamisel,kui märk on näha patarei ees või taga asuvalt kõrgustikult;selle juures peavad ühel joonel olema järjekorras suurtükk,patarei ülem, laske-maakuulaja ja märk);

d)signalist (üks maakuulaja patarei ülema äramääramisel,kellel on kohuseks hoida patarei ülema hobust;patarei frondi äramärkimisel seisab paremale tiivale tuleva suurtüki asemel,hoida laske-maakuulaja hobust,kui viimane töötab jala);

e)käskjalg (üks maakuulajatest patarei ülema äramääramisel,kellel on kohuseks positsioonile asumisel juhatada kuulipildujate vanker patarei ülema poolt määratud kohale,positsioonile asumisel sõita patareil vastu kohale,kus patarei ülema abi peab ratsanikud hobuste seljast maha võtma,kui positsioonile asumine sünnib sadulast mahastunud sõitjatega);

f)telefonistide allohvitser sidemeeskonna ja kaarikuga.

g)ülejäänud maakuulajad iseäralisteks käsklusteks,sisemiseks sidemeks,vaatlusteks ja sidemeks jalgväe juure.

Veltveebli kohused eelikute ülemana:veltveebel toimib eelikute asukoha luuret (seisukoht,maskeerimine,juurepääsemise teed)patarei ülema poolt selleks äramääratud raioonis,kui positsioonile asumine sünnib suurtüki ülemate peale,sõidab veltveebel patareile vastu sellest patareiülema abile teadustama ja juhatab kaardi järele viimasele tee positsioonile kätte.

Kui patareiülema abi ühes suurtüki ülematega on positsioonile sõitnud oma luuret täitma,näitab veltveebel patarei kolonni juhile(üks rühma ohvitseridest)teed.

Patarei positsioonile jõudmisel asub veltveebel patarei rinde taha nähtavale kohale,näit ülesse tõstes,et kõik eelikute ülemad võiks rakendeid tema poole juhtida.

eale [illegible]le juhib veltveebel rakendeid eelikute asukohale ja eelikute asukohale jõudmisel saadab ta ühe kasti juhtidest patarei peale sideks, kui telefoni ühendust patarei ja eelikute vahel pole loodu. Sel ajal kui veltveebel viibib luues, täidab patarei liikumisel veltveebli kohuseid kolonni lõpus liikuva kasti juht.

16. Serve grupi luuremeeskond on mormaalselt jaotatud kahte kolonni;

a) esimene kolonn koosneb kõigist luurest osavõtjaist peale side ülema, möödukomando meeskonna, sidekaarikute ja möödukomando vankri.

b) teine kolonn koosneb telefoni ja raadio kaarikutest ja möödukomando vankrist ühes kaarikutele ja vankrile mahutatava side- ja möödukomando meeskonnaga sideülema juhatusel.

17. Sarnane jaotus kahte kolonni on muidugi üldine ja teda võib ja tuleb muuta grupiülema äranägemisel, nõnda kuidas olukord nõuab.

Kui on näiteks tarvis luuret toimida enam-vähem aegsasti ja täielikus saladuses(patarei positsiooni vahetamine või positsioon patarei tarvis,mis tuleb kövenduseks),võtab grupiülem ainult osa luure meeskonnast endaga kaasa.Kui grupiülem peab kaasa minema grupimendi ülemaga või toetatava jalgvee osa ülemaga,määrab ta iga kord eraldi temaga kaasamineva luuremeeskonna koosseisu.

18.Kui on tarvis,et luure teel väiksetes kolonnides liiguks,jaotatakse esimene kolonn grupiülema käsul veel kaheks,kusjuures mölemad osad liiguvad eraldi.

19.Igal juhtumisel määrab grupiülem luure koosseisu kindlaks,olles grupimendi ülemalt käsu kätte saanud;grupiülem määrab kolonnide arvu iga kolonni tarvis tee, väljaastumise aja ja allüüri;kogunisepunkti või jälle punkti,millest luure ei tohi edasi liikuda ilma erilise käsuta.

20.Luure hakkab liikuma kas venne kui patareide kolonn või patareide kolonniga ühel

ajal või koguni kutsutakse luure alles teel,liikumise ajal ette.Kui luure liigub kahes kolonnis,on harilikud distantsid grupiülema ja patareiülemate vahel- - 100 meetrit ja patareiülemate ja sideülema vahel - 500 meetrit.suuremalt jaolt annab grupiülem iga kolonni tarvis väljaastumise kellaaja,allüüri,tee ja punkti. millest mitte adasi ei tohi liikuda. Kui luure pole liikumise algusel veel mitte ette söitnud,liigub grupi luuremeeskond harilikult patareide kolonni eesotsas,kuna patareide luuremeeskond oma patareides rännaku korraks ettenähtud kohtadel liigub.

21. Kui grupiülem tahab teel liikumise ajal luuret kolonni ette kutsuda,saadab ta vastavad käsud patareide ülematele,käske kannavad laiali patareiülematel poolt grupiülema juure sideks saadetud noorkuulajad. Patareiülemad annavad komando:"Luure". kusjuures nad erakorralisth juhtumistel võivad sellele komandole veel juure lisa-

da üksikult luureks ettekutsutavad ameti nimetused. Peale komandot: "Luure!" söidab luuremeeskond normaalses koosseisus või äratähendatud isikud ja vankrid kolonni etteotsa.

22. Luure kestvusel juhatab patareide kolonni kõige vanem patareiülemate abidest; grupiülem võib patareide kolonni juhtima jätta ka üht patareiülematest oma äranägemise järgi, selleks eraldi korraldust tehes. Grupiülem määrab kindlaks allüüri, millega patareide kolonn peab liikuma kogumise punkti ning tee, mida mööda tuleb liikuda; äärmisel juhtumisel määrab ta punkti, millest üleminek keelatud.

Patareide kolonnis liikumisel on distants patareide vahel - 50 meetrit, Grupiülem annab tarvilikud teated üldistest taktikalisest seisukorrast, missugused enesekaitse abi[illegible] tulevad liikumise algul tarvitusele võt[illegible] ja missugused kaitseabinõud tulevad tar[illegible]tusele võtta kolonni liikumise ajal,

Kui olukord nõuab ja grupiülem tahab, et patareide kolonn oleks kindlamalt juhitud kuts[illegible] luureks endaga vähem ohvitsere kaasa, [illegible]ta jääb patareide kolonni juhtimis[illegible] patareiülema hooleks, läheb selle p[illegible]ülema asemel luuresse patareiülema abi.

B. Grupi ümberkorraldamine lahingu eel.

24. Lahingueelist ümberrivistamist toimitaksiis, kui grupil iga silmapilk tuleb tegevusse astuda: lahingueelne ümberrivistamine võib teostuda grupi väljasõidu algul või jälle teel liikumise ajal.

24a. Grupi voor seltsib normaalselt jalgväe rügemendi vooriga, kus see allub voori ülemale (üks ohvitser määratud jalgväe rügemendi ülema poolt).

Kuulivankritest moodustatud reserv liigub kas lahingosaga koos või eraldi. Distant lahingosa ja reservi vahel määrab grupi ülem.

Juhtumisel, kui grupi voor ei ole jõudnud liituda jalgväe rügemendi vooriga

(grupp tuleb kövenduseks ja grupiülemal ei ole veel teateid jalgväe rügemendi voori asukoha üle, grupe ümberpaigutamine ühest lahingu raioonist teise jne. täita

25. Lahingueelse ümberrivistamise toimimine väljasõidu algul. Grupi ülem määrab liikumise käsus ära, kas lahinguosa läheb eraldi või ühes reserviga; tema määrab maakuulaja grupi vooriülema käsutuseks. See maakuulaja sõidab grupiülema juure tagasi, peale selle kui voor on lahingu asukohale üle läinud, et grupi ülemal voori seisukorrast teatada. Vooriülem asub lahinguosast sarnasel distantsil, et tema mitte ei segaks patareide manöövrit ega sattuks patareide peale sihitud tule alla, jäädes selle juures kindlasse ühendusse lahingosaga. Vooriülem reguleerib rännaku kiirust voori tarvis, seisakuid (puhkusi) ja sidet vooriosade vahel.

26. Lahingueelne ümberrivistamine toimimine teel, liikumise alal. Grupiülem saadab

ohvitserile,kes juhib patareide kolonni ja voori ülemale käsu:"Vooril lahku minna". Selle komando järele hakkab voor eraldi omaette liikuma,kusjuures lahingosa ja reserv liiguvad koos või jälle:"Lahutada lahingu osa reservist;"Selle järele liiguvad lahinguosa,reserv ja voor eraldi.Grupiülem teatab ka patarei ülematele,missuguse käsu tema on annud.Käsu saadab grupiülem maakuulajaga,kes voori ülemajuure jääb,kuni voor on lahinguseisukorda üle läinud,mille järele see grupiülema juure tagasi sõidab,et viimast informeerida voori asukoha üle. Grupiülem lisab oma käsule juure vooriülema jaoks on juhtnöörid tee kohta,mida mööda kolonn peab liikuma,punkti,millest kolonn edasi ei tohi sõita või koha,kuhu voor peab asuma,erilistel juhtumistel ka korraldused patareide esimeseks varustamiseks laskemoonaga.Igas patareis saadab ohvitser,kes juhib patareid,olles saanud käsu grupiülemalt lahinguosal ja reservil lahku minna,ühe kasti puhk selle käenga

reserviülema juure.

Kasti juht jääb reservi juure nönda kauaks, kuni nöutud ümberrivistus on läbi viidud, mille järele ta patareiülema juure söidab reservi seisukorrast teatama. Vooriülem võtab distantsi lahinguosani või lahutab ka reservi voorist, kui selleks käsk oli antud.

29. Kui reserv peab lahinguosaga ühinema, annab hrupiülem sellekohase eraldi käsu.

28. Vooriülem jääb voori juure ja kui reserv on voorist eraldi, on vooriülema kohus reserviga sidet pidada. Vooriülem peab igal juhtumisel sedet patareidega.

[illegible]. Kui üks patarei saab käsu töötada eraldi, võtab see ka oma reservi kaasaöppeale selle annab grupiülem temale kaasa ühe osa voorist.

L u u r e t e o s t a m i n e.

A). Grupiülema luure.

30. Peale selle kui grupiülem on saanud grupemendi ülemalt vastava käsu ja peale teadete kogumist nõnda kui on ettenähtud punkt Nr. 2. tutvustab ta patarei ülemaid taktilise olukorraga ja määrab:

a) laskesektorid ja ülesanded igale patareile;

b) vaatepunktid või vaatepunktide raioonid grupile ja patareidele ja kuidas organiseerida vaatlust;

c) umbkaudsed patareide positsioonid ja positsioonile asumise viisi;

d) grupi komandopunkti (juure arvatud raadiojaam ja sidumisepunkt);

e) kuidas luua sidet;

f) kudas korraldada grupi enesekaitset;

g) ligikaudsed eelikute, reservi ja voori asukohad (juhtumisel, kui voor asub grupi juures) ja laskemoonaga varustamise määrused;

h) maskeerimistööd ja positsiooni ehitamised;

i) kuidas jagada grupiosade vahel aeroplaanide

vastu võitlemise abinõud;

j) topograafilised tööd, mida peab teostama möödukomando ülem;

k) kas saata erakorralisel juhtumistel voori ülem selle koha luureks välja, mis on määratud voori asukohaks;

l) patareiülematele teatavaks teha grupiülema orientiir ja missugustel tingimistel avada tuld.

31. Grupiülema käskudejagamise järjekord ja otsustamine, missugune ülaltoodud punktidest on enam või vähem tähtis, oleneb muidugi taktilisest olukorrast, ajast, mis grupiülemal on kasutada ja maastikust. Kui on tarvis tegutseda kiirelt ja vaenlase läheduses, siis otsitakse patareide positsioonid vaatepunktide läheduses; sel juhtumisel pannakse toime esimeses järjekorras vaatepunktide luure ja peale selle alles patareide asukohtade luure. Vaatepunkti ja positsiooni luure järgnevad kiirelt. Patarei positsiooni luuret võib teostada esimesena ja üksikasjaliselt.

kui aeg ja head topograafilised andmed seda võimaldavad. Ent igakord ei võimalda aeg toime panna üksikasjalist täpset luuret, kui see oleks soovitav. Kuid positsioonile asumine peab ikkagi sündima määratud ajaks sellelevaatamata, kui põhjalikult luuret on toimetatud. Luureandmed täiendatakse pärastpoole alati, nii võrd kui olukord seda võimaldab.

32. Grupiülema komandopunkt peab igaks juhtumiseks korralt olema ära märgitud, et võimalik oleks kiiret sidet korraldada.

33. Et luure oleks võimalikult täielik ja teostuks kiires korras, selle eeltingimuseks on täpne tööjaotus nende vahel, kellele see on ülesandeks tehtud.

Harilikult toimib see järgmiselt:

a) Grupiülem käib läbi ükskõik missuguses järjekorras terve maala, mis on määratud grupile positsiooniks ja vaatepunktide raioonI; teda aitavad selles luures: mööduKomando ülem, adjutant ja erilisel juhtumistel patarei ülemad, kellele tema võib

ülesandeks teha läbivaadata osa positsioonide või vaatepunktide raioonist. Kui patareide positsioonide raioonid asuvad üksteisest kaugel, näitab grupiülem igale patareiülemale tema raioonl kaardi järgi kätte, mille peale patareiülemad positsiooni ja vaatepunktide luuret igaüks iseseisvalt toimetavad. Grupiülem asub kontakti, kui see pole veel teostatud, toetatava jalgwäe osa ülemaga, komandeerides viimase juurde, niipea kui avaneb võimalus; igast patareist ühe noorema ohvitseri ühes 9 maakuulajaga, nönda et iga patarei annab 3 maakuulajat. Grupiülem asub ühtlasi kontakti naabruses olevate üksuste ülematega ja erilisil juhtumisil ka nende ülematega, keda tema tuli vahetama või kõvendama. Tema määrab ühtlasi igasuguse sideme, mis sideohvitser peab looma ja reguleerib laskemoonaga varustamist.

b) <u>Möödukomando ülema</u> ülesandeks on topograafiliselt laskmist ja vaatlust organisserida (väljaarvates eksuurtükkide ja kui

võimalik ka märkide koordinaadid); temale on abiks mõõdukomando meeskond ja grupi adjutant. Grupiülem määrab temale vajaduse puhul abiks allohvitsere ja sõdureid, kes on kohased täitma topograafi abi kohuseid.

c) Grupi sideülem vaatab järele või laseb järele vaadata kõik sideüksused, mis on juba olemas või tulevad luua, tema jaotab ära organisatsiooni ja viib sidemaplaani kokkukõlla grupiülema poolt antud käskluste ga; tema peale võib veel olla ülesandeks tehtud grupi komandopunkti leidmine ja sisseseadmine; tema käsutada on grupi telefonistide ja raadiokomando ja kõikide patareide telefonistide komandod.

Kui grupp töötab koos, siis on harilikult ettemäha side: patarei-vaatepunkt (telefon või signalisatsioon), patarei - jalgwägi (telefon); patarei-grupp (telefon) grupp-vaatepunkt (telefon või optiline signalisatsioon); grupp-grupeemat (telefon ja raadio); grupp-jalgwägi (telefon, raadio ja

äärmisel juhtumisel -optiline signalisatsioon).Peale selle veel ühendus sideme kõrval asuvate väeosadega(telefon).Kui grupiülem on sideülemale ära näidanud,kas kaardil võin maastikul,oma komandopunkti, patareide keskjaamad ja vaatepunktid ja muud kohad,kuhu tuleb side sisse vedada, siis märgib sideülem eestkätt kaardi järgi sidevedamise tee ära ja kaalub järele, kas ei ole vast võimalik luua optilist või lippudega signaliseerimist.Sarnane esialgne kaardi uurimine annab sideülemale võimaluse ette ära jagada tema käsutada olevaid telefonististe vastavalt liini pikkusele.Harilikult annab sideülem raadioallohvitserile esimesena käsu anteene ülesse panna ja näitab selleks vastava koha kätte,peale selle määrab ta ühe komando vedama liini gruppvaatepunkt,3 komandot liini patarei-grupp ja ühe komando liini grupp-grupement,sideülem saadab grupi telefonistide allohvitseri ühes raadio kapraliga jalgväe komandopunkti

side luureks ja laseb nende tagasijõudmisel jalgväega viibimata ühenduse luua. Kui on antud käsk positsiooni organiseerida, siis on sidesülema kohus juhatada grupi komandopunkti ehitustöid, maskeerimine, materjalid jne.) Ehituse juures tulevad valmistada ruumid grupiülema jaoks, telefoni keskjaama ja sidemeeskonna jaoks ja ja raadiomeeskonnale, kuna peale selle üks ruum ülejäänud sõduritele, kellel on käsk jääda komandopunkti.

d) Adjutant peab peaasjalikult otsima ja sisseseadma vaatepunkti ja katkestamatult luure ja valve alla võtma lahingu välja: temal võib olla ülesandeks muretseda grupi enesekaitse eest; tema käsutada on osa luure- ja sidemeeskonnast grupiülema määramise järele. Oma ülesannete täitmiseks sõidab adjutant ühes temale määratud meeskonnaga peale positsioonile jõudmist viibimata vaatepunktide raiooni. Vaatepunktide raioonis võtab ta kõik abinõud tarvitusele, et vaenlane migagi ei võiks märgata ja valib

vaatepunkti,väljaminnes üldistest reeglitest,mille järgi tuleb näha kõik,kuid jääda ise nägematuks, pääseda kergesti vaatepunkti ja võimaldada seal viibimist.

Adjutandi ülesandeks on järgmised funktsioonid:

1) Tema märgib kaartile vaatepunkti koha silmamöödum järele,

2) võrdleb vaatepunktist nähtavaid kohti kaartiga et tundmaöppida nägematud maaala ja möödab täpselt nurgad pussoli või Zeisi toru abil nähtaval olevate asjade ja vaenlase ehituste vahel ära,

3) kannab oma vaatluste tagajärjed perspektiivjoonistustele,

4) vaatab järele,kuidas ehitada vaatepunkti (materjal,tööriistad,maskeerimine) ja seab kokku eelarve tööks tarvisminevate inimeste arvu ja materjali hulga kohta,

5) ehitab vaatepunkti ja seab sisse vahetpidamata vaatluse. Kui patarei ülemad oma vaatepunkti jõuavad,küsib adjutant pata-

reiülematelt punktid,mida need vajavad oma patarei suuna kontrolleerimiseks.

e) Vooriülem vaatab alati järele,kui võimalik,oma abi - reservi ülema käsutusel,kohad,mida reserv ja voor võiks oma alla võtta,kui ka teed,mis senna viivad. Peale selle vaatab vooriülem veel üle teed mürskude selladu,liikuva pargi ja patareide juure,selle juures tähelpannes teid,mis päeval ja mis öösel tarvitamiseks kohased oleksid ja muretseb inimeste,hobuste ja voori paigutamise eest.

f) Ohvitser,kes on määratud sidemeks jalgväe juure.Kui sidemeks määratud ohvitser võtab grupi luurest osa ja kui gruppile ei ole teda veel jalgväe juure saatnud. siis avitab ta sideülemat grupi komandopunkti organiseerimisel ja meeste ning hobuste paigutamisel grupi staapi,kes peavad positsioonile jäämä.

34. Kui grupiülem on määranud kõik punktid. mis on loetletud punkt Nr.30 ja täitmiseks käsud juba annud,nõukab ta jälgima

sündmuste arenemist (olles lähedases ühenduses grupi poolt toetatava wäeosaga, kui grupile on ülesandeks tehtud jalgwäge saata) ja kontroleerib laskmist. Tema informeerib esimesel võimalusel grupemendi ülemat grupi laske- ja vaatlusvõimete kohta.

B) Patareiülema, patareiülema abi ja suurtükiülemate l u u r e.

35) Iga patareiülem, saades grupiülemalt ülesande ja üldised kui ka erilised juhtnöörid positsiooni ja vaatepunkti raiooni kohta, määrab ära:

a) patarei vaatepunkti koha;

b) suurtükkide kohad ja suuna positsiooni, silmaspidades:

1) et oleks võimalik ülesannet täita (kõige väiksem sihtraud);

2) et laskewäli oleks võimalikult suur;

3) et positsiooni ased ei oleks soodne gaaside kohalpüsimiseks;

4) et oleks võimalik ennast varjata vaenlase maa- ja õhuvaatluste ning mürs-

kude eest;

5) et kerge oleks sidet ja ühendust pidada;

6) et kerge oleks varustust kohale toimetada;

7) et hõlbus oleks inimesi ära paigutada; -

c) kuidas ettevalmistada laskmist;

d) kuidas organiseerida positsiooni (sideme loomine, positsiooni vabastamine, laskmist segavatest asjadest, suurtükkide aluste tasaseks tegemine, laskemoona ladude ehitamine, numbrite kaevikute ehitamine) ja kuidas organiseerida aeroplaanide vastu võitlemist ja patarei kaitsmist lähema pealetungi juhtumiseks;

e) positsioonile asumise viisi, allüüri jne.;

f) teede ehitamise ja parandamise positsioonile pääsemiseks ja asumiseks;

g) eelikute asukoha, mida saadab järele vaatama veltveebli (eelikute ülema);

h) maskeerimise plaani, väljamõnnes järgmistest üldreeglitest:

1) migagi ei tohi muutuda maapinna vormis, selleks teravalt uurida õhuülesvõtete järgi positsiooniks määratud maaala enne tööde algust.

2) tuleb hoiduda igasuguste ebanormaalsete varjude tekkimisest ja ebaregulaarsusest ehituste juures.

3) maskeeritud ehitus peab värvi suhtes harmoneerima positsiooni ümbritsevate asjade värviga, nõnda et värvide lahkumineku-te põhjal õhuülesvõtete järgi ei oleks võimalik ehituse asukohta kindlaks teha. Harilikud maskeerimise abinõud on rohi, oksad, mättad, rohuga kaetud võrgud, värvitud presendid (tarvitatakse harilikult maskeerimiseks liikumisel).

Kui distsipliin lonkab, on ka kõige parem maskeerimine asjatu: sellepärast tuleb positsioonile asumisel hoiduda:

1) igasugusest tuletegemisest, millest suits võiks positsiooni väljaanda;

2) igasuguste teerajade tallamisest positsiooni ja vaatluspunkti ümbruses;

3) tarvisminevate teede järkjärgulisest laiendamisest ja sellepärast liikumine käsuga täpselt reguleerida või teede servadele okastraat üles panna;

4) igasugusest liikumisest positsioonil ja vaatepunkti ülm ümbruses.

36) Patarei ülema töö järjekord ei ole mitte muutmatu, vaid oleneb patarei ülesandest patareiülema kasutada olevast ajast ja maastikust.

37) Patareiülem märgib ära 4.suurtüki asemed, jalonneerib iga suurtüki suuna ja kannab umbkaudu algsuurtüki koha kaartile, et oleks võimalik patareid suunata, juhtumisel kui veel algduurtüki koordinaate pole ahtud ja seab kokku positsiooni organiseerimise plaani. Patareiülem annab oma käsu sideme loomise üle, näitab veltveeblile koha, kuhu paigutada eelikud ja saadab eelikute ülema (veltveebli) patarei kolonnile vastu, patareiülema abi ja suurtükiülemate järele, kui positsioonile asumine on suurtükiülemate peale. Kui viimased on kohale jõudnud,

annab patareiülem käsu ja näpunäiteid positsioonile asumiseks, patarei märki suundamiseks ja positsiooni organiseerimiseks. Kui patareiülem saabub vaatepunkti enne kui tema abi ja suurtükiülemad positsioonile jõuavad, siis annab ta oma käsu ja korraldused kirjalikult oma abile üle selleks positsioonile jäetud laske-maakuulaja läbi, kes patareiülema abile ka suurtükkide kohad kätte näitab.

Selle järele läheb patareiülem vaatepunkti, uurib märkide omadusi ja neid ümbritevat maasala ja märke, mis asuvad oma jalgwäe kaevikute läheduses. Tema teatab grupi vaatepunkti adjutandile punkti, millele järgi ta tahab patarei algandmeid parandada. Patareiülem arvab kõige veiksema sihtrama järele surnud maasala välja, töötab välja määrused patarei meeskonnale, (igapäevane elu, toidumoonaga ja laskemoonaga varustamine, häire), kaalub patarei erekaitset (kuulipildujate paigutamine, okastraadi tõmbamine jne.); kui suurtü-

kid on kohale asetatud, seab ta patarei suuna.

38. Patareiülema abi vaatab positsiooni üldiselt läbi ja uurib patareiülemalt saadud käskude järele üksikasjaliselt: kuidas tuua suurtükke oma kohtadele, ehitada paralleelset vihku, suunata suurtükke märki ja neid maskeerida.

Suurtükiülem vaatab hästi järele suurtüki, kasti, laskemoona ladu, numbrite kaevikute asukohad ja vaatab, kuhu suurtükk tuleb suunata.

Tema märgib tähisega maapinnal selle koha, kuhu tuleb paigutada nurgamõõtja ja vaatab valmis märkpunkti. Tema vaatab järele teed, mida kaudu pääseb oma suurtükkide asukoha juurde.

Patareiülema abi ja suurtükkide ülemad lähevad kohe kolonni juure oma kohtadele tagasi, kui nende luure on lõpetatud.

39. Oodates patarei positsioonile jõudmist, jatkab patareiülem laskmise ja vaatluse organiseerimist.-

40) Patareiülem kannab nii ruttu kui võimalik, grupiülemale ette andmed patarei laske ja vaatluswõimete kohta.

41) Juhtumisel, kui maastik on lahtine ja ühetaoline, võib patareiülem positsioonil patarei rinnet äramärkida.
Tema paigutab selleks kas ratsa või jalasignalisti ja laske-maakuulaja patarei tiivadel asuvate suurtükkide juure, käsiolles väljasirutatud vaenlase poole, hobused paraleelselt positsiooni rindele ja sabaga sinna poole, kust tiivalt patare kolonn peab positsioonile sõitma.
Patareiülem saadab käskjala tee peale nõnda kaugele patareile vastu, et käskjalg võiks kuulipilduja vankri peatamata ja aegaviitmata omale kohale juhatada.
Kui positsioonile asumine peab sündima, jalastult, siis seisavad signalist, laske-maakuulaja ja käskjalg oma kohtadel jala, hoides hobuseid käekõrval; käskjalg on paigutatud kohale, kus patareiülema abi peab ratsanikud hobuste seljast maha

käsutama. Patareiülem kutsub patarei positsioonile märkide abil või kui see ei ole võimalik, saadab ta eelikute ülema, kes annaks patareiülema abile edasi tarvilikud juhtnöörid positsioonile asumiseks.

Kui positsioonile asumine sünnib öösel, toimetab patareiülem positsiooni luuret ühes ohvitseride, rühmaülemate, eelikute ülema, suurtükiülemate ja erakorralisteel juhtumistel ja sihtijatega; tema laseb äramärkida juurepääsu tee, suurtükkide täpsed seisukohad, suuna, mis tuleb suurtükkidele anda ja sihtpunktid; kui tarvis, jätab patareiülem sihtijad positsioonile, nõnda et igaüks oma suurtükiasukohale asuks. Patareiülem ise täidab topograafilisi töid ja laseb tema poolt määratud alluvail alustada positsiooni organiseerimist. Patareiülem kirjutab etteevaatuse abinõud, mida meeskond peab silmaspidama, et mitte tuld lasta palsta vaenlase poole ja igasuguste abinõude-

vähendada rataste mürinat mis tekib positsioonile asumisel.

Positsioonile asumine:

43. Ohvitserid, kes on grupi ülemale luure tegemises abiks, täidavad oma kohuseid nagu see oli ettenähtud punkt nr.33 ja 35 komando punkti korraldamises, vaatluse organiseerimises, grupi julgeoleku eest hoolitsemises, side ja laskmise ettevalmistamises. Grupi arst organiseerib sidumise punkti.

Patareid asuvad positsioonile igaüks täiesti iseseisvalt.

Eelikud, reserv ja voor asuvad lahingu ajaks ettenähtud ajaks ettenähtud asupaikatele.

Sidumispunkti koht, samuti laskemoonaga ja toiduga varustamine on organiseeritud grupi ülema poolt antud instruktsioonide järele.

Komandopunktide asumine.

44. Kui komando punkt ja telefoni keskjaam on valitud, tuleb sinna jätta üks ohvitser või allohvitser, et ärahoida vigu, mis võiks tekkida side juures ja et mitte ärasegada keskjaama jooksvaid liine.

Grupi staabi meeskon ja vankrid, mis ei pea jääma positsioonile, peavad minema grupi ülema käsul kas eelikute, reservi või voori juurde.

Patareide asumine positsioonile:

45. Luure kestvusel ohvitser, kes juhatab grupe patareide kolonni juhib seda kolonni äramääratud teed mööda, hästi tähelepannes, et kolonn ei oleks näha vaenlase maapealsetest ja õhu vaatluspunktidest ja hoiab körvale maaaladest, mis on vaenlase tule all või kaua kohal püsivate gaasidega mürgitatud. Kui on antud käsk, et patareide kolonn ei tohi ilma iseäralise käsuta määratud punktist üleminna, siis jäta ta kolonni nimetatud punkti seisma või kui määratud punkt pole kolonnile seismiseks kohane, siis jätab ta määratud kohale ühe allohvitseri, kes võtaks vastu ja toimetaks edasi kõik käsud, mis saadetakse patareide kolonni ülemale. Kui peatus kohta ei ole määratud, siis paigutab ta patareide kolonni positsioonile nönda

ligidale, kui seda lubavad ümberrivistamiseks tarvisminev maaala ja kate. Igaü patareis peab patareülema asemele jäänud ohvitser rajendid nõnda, et parem oleks positsioonile ilmuda, paneb toime luure positsioonile väljatuleku tee kohta ja korraldab väljasõidu, võtab suurtükkide katted maha kas viimasel peatuskohal või positsiooni eel.

46. Positsioonile asumine sünnib:

a) normaalselt, suurtüki kaupa;

b) kui on tarvis positsioonile asuda kiirelt ja kui seda lubab maastik, äramärgitud rindele;

c) äärmisel juhtumisel, väga kiire positsioonile asumine, lihtsalt käega laskesuuna tähendamisel;

d) lahtisele positsioonile asumine.

A. Positsioonile asumine suurtükkide kaupa.

47. Patarei peetakse ninni positsiooni läheduses või teel. Patareiülema abi ja suurtükiülemad, olles tagasitulnud suurtüki

kohtade ja juuresoidu tee juurest, annavad oma alluvaile näpunäiteid positsioonile asumise kohta. Suurtükkidelt on katted maha võetud. Patareiülema abi toimib patareiülema käsul või oma algatusel ümberrivistusi, mis võimaldavad kõigs paremat suurtükkidega kohale pääsemist (harilikult kaht suurtüki kõrval) ja juhib patarei ettekirjutusi allüüris positsiooni lähedusse, kust suurtükiülemad võivad juba ilma millegi raskuseta igaüks iseseisvalt oma suurtüki ja kasti kohale toimetada. Selle juures tuleb hästi tähele panna maastiku iseäraldusi ja võimalikult ära hoida ülearuste teeradade tallamist.

Patareiülema abi annab komando: "Suurtükid kohtadele." Selle komando järele juhib iga suurtükiülem oma suurtüki valitud teed mööda omale kohale, selle juures võimalikult eelsõitvale rakendile järgnedes, et mitte kuigi teid sisse tallata. Rakendite kohale jõudmisel annav suurtükiülemad komando: "Seis, eelikutelt-marss!" Kui

suurtükk ja kast järgnevad kohale teine - teise järele, jääb suurtükk seisma komando "seis" järele ja kast sõidab tema kõrvale.

Numbrid hüppavad maha ja seavad suurtüki paigale, nagu on ettenähtud; "Suurt. rivimäärustikus." Käskjalg juhatab kuulipilduja vankri kohale. Patareis seab selleks määratud meeskond lennukite vastu võitlemise abinõud kohale. Kõik patarei meeskond toimib kui olukord ja aeg vähegi lubab, positsiooni organiseerimist (suurtüki ja kasti sissekaevamine, numbrite kaevikute ehitamine, maskeerimine jne.).

Ratsahobused antakse:

a) patarei ülem ja laske-maakuulaja annavad oma hobused signalistile;

b) patarei ülema abi annab oma hobuse teise suurtüki kasti esimise paari sõitjale;

c) esimise rühma ülem - esimise suurtüki kasti esimise paari sõitjale; teise rühma ülem - kolmanda suurtüki kasti esimise paari sõitjale;

d) käskjalg annab oma hobuse kuulipilduja vankri hobusemehele.

Kui on ettenäha kiire tarvidus hobuste järele või kui hobused võivad häil tingimusil olla kaitstud positsiooni läheduses, siis võib mõned hobused nagu patarei ülema, laske - maakuulaja ja signalisti ja eelikute juurest sideks tulnud kasti juhi oma, jätta positsiooni lähedusse, patarei ülema korraldusel.

48. Patarei ülema korraldusel suurtükke positsioonile paigutada üksteise järele, näiteks, kui maastikul esinevad iseäralised raskused või kui on tarvis äraheida rakendite kokkukuhjumist positsioonile.

B) <u>positsioonile, äramärgitud rindele asumine.</u>

49. Kui kiire tarvidus nõuab, või kui maastik on lage ja ühetaoline, võib positsioonile asumine sündida lihtsalt patarei mõlemalt tiivalt äramärgitud rindele. Äärmiste suurtükkide asemele asetatakse sõdurid, kes ratsa või jala, kes näitavad väljasiruta-

kuu käeg. Vaenlase suunas hobused seisavad paralselselt rindele, saba olles pööratud. Senna poole kust patarei kolonn peab positsioonile sõitma. Suurtükkide katted on teel pealt äraõetud. Patarei liigub kolonnis, kastid suurtükkide kõrval (või kui tarvis suurtükkide järele); patareiülema abi juhib kolonni laske-maakuulaja ja signalistiga äramärgitud rindele, nõnda et kolonn sõidab kohale sealt poolt tiivalt, kuhu poole on pööratud hobuste sabad, jättes jaloneerijad tiivadel asuvaist suurtükkidest vaenlase poole külge. Kui positsioonile asumine peab sündima, ratsanikud olles hobuste seljast mahaastunud, on jaloneerijad (laskemaakuulaja ja signalist) oma kohtadel jala; patareiülema abi käsutab positsiooni läheduses kõik ratsanikud hobuste seljast maha, sellel kohal, kuhu patareiülema poolt selleks käskjalg on vastu saadetud.

Kui patarei asub positsioonile paremalt tiivalt, võib kasulikum olla patarei

Kolonni nenda ümberrivistada, et esimene suurtükk asuks kolonni sabas. Teimese ja neljada suurtüki ülemad peatavad oma suurtükid jalonnööride kohal, teise ja kolmanda suurtüki ülemad peavad silmamõõdu abil oma suurtükkide kohad äramäärama ja õigel kohal peatuma. Käskjalg saadab kuulipildujavankri temale määratud kohale. Suurtükkide eelkuulit mahasõtmine sünnib samuti nagu esimese juhtumisel.

C. <u>Väga kiire positsioonile asumine.</u>

50. Kui erilisteI juhtumistel ei ole võimalik luuret teostada, või kui tuleb singli põhjusel luure katkestada, või kui ei ole võimalik positsioonile asuda ei suurtüki ülemate ega äramärgitud frondi peale, siis võtab patareiülem patareis ette kõige kasulikumad ümberrivistused, et oleks võimalik viibimata tuld avada ja annab komando: "Patarei seisi eelikutelt marss!" ja tähendab käega sinna poole, kuhu on tarvis tuli avada. Suurtükid, millel on

võimalus tuld avada, püsivad oma kohtadel, kuid suurtükid, mis tähendatud suunas lähkmist takistavad, paigutatakse rühma ülema korraldusel nõnda, et neile avaneks võimalus näidatud suunas tulistada. Käskjalg asetab kuulipilduja patarei ülema poolt äranäidatud kohale.

D) Lahtisele positsioonile asumine.

51. Lahtisele positsioonile asumisel kutsub patareiülem suurtükiülemad ja vanema ohvitseri oma juure, viimase katte taha ja näitab sealt igaühele oma suurtüki koha, märgi ja algandmed kätte. Kui kõik on oma ülesandest arusaanud, sõidavad nad oma rakenditele vastu ja juhivad nad üheskoos kuni viimase katteni. Viimasest kattest viib iga suurtüki ülem iseseisvalt oma rakendid kohale ja avab tule näidatud märgi pihta. Kelikud sõidavad ära, nagu on ettenähtud suurtükiväe määrustikus ligema ärasõidu kohta.

E) Öösine positsioonile asumine.

52. Öösel sünnib patarei positsioonile asu-

mine harilikult üksikute rakendite kaupa.

Erilist rõhku tuleb panna vaikuse peale; kui vaja, tuleb abinõud tarvitusele võtta rakendite liikumisel tekkiva müra ärahoidmiseks. Kõvasti on keelatud tikku põlema tõmmata ning üldse lasta valgust paista vaenlase poole. Homikul, valgeks minekul, tuleb uuesti järele vaadata, kas ei ole mitte tarvis parandusi teha positsiooni organiseerimises, takistuse kõrvaldamises suurtükkide ees ja maskeerimises.

F) Belikute ja muude söidukite ärasõit, kui need ei tohi positsioonile jääda.

53. Belikud saadetakse harilkult reservi juure, kui on ettenäha enam-vähem pikem paigalejäämine. Neid võib jätta ka patarei lähedusse, kui ona kavatsetud varsti edasi liikuda. Belikute asukoht on harilikult eraldi iga patarei tarvis ja need allu[illegible]ad otsekohe veltveeblile, juh[illegible] kui grup[illegible] tööb[illegible]ab õige kitsal rinnakul [illegible]le võio o la üks asukoht terve grupi peale ja o likud asuvad seal kõige vanema -

veltveebli juhatusel. Kuulikastid, mis ei jää positsioonile gruppülema korraldusel säadetakse käs eelkute või reservi juure. Iges patareis asub veltveebel kui laure on lõpetatud patarei taha omale kohale. selle juures kastiülematest kolonnis möödudes neile teatades, kuhu poole on vaja sõita eelkute vabanemisel ja missuguseid ettevaatuse abinõusid on vaja tärvitusele võtta, kui positsioon ei ole mitte täiesti kinnine.

Kui rakendid ilmuvad positsioonile, asub eelkute ülem ratsa sinnapoole äärde, kuhu eelkud peale suurtükkidest vabanemist peavad sõitma, harilikult mitte vaenlase poole patarei rinnet, kuid võib ka asuda vaenlase poole äärde, juhtumisel kui vaenlase poolt maastik on rohkem kinnine ja maskeeritud), jäädes paigale sarnasele kohale, kus eelkute ülemad, seda kergesti näevad, tõstab käe ülesse ja annab komando: "Eelkud minu järgi" Selle komando järele sõidab iga vabanenud eelk

vilolmata veltveebli juure.

54. Juhtumine, kui eelikud üksi positsioonilt ära sõidavad.

Kui suurtükk ja kast on eelikute haakide otsast ära lõstetud, ütlevad 3 nummer suurtüki tarvis ja 7 nummer kasti tarvis: "Suurtükk(kast)valmis!". Selle tähenduse peale juhib kasti juht oma suurtüki ja kasti eeliku veltveebli poole, harilikult kasti eelik ees, allüüris, milles sündis positsioonile asumine. Eelikud asuvad veltveebli järele kolonni või suurtüki eelik kasti eeliku kõrval, kui veltveebel selleks korralduse teeb. Veltveebliile kõige lähemal olnud kasti eelik liigub kõige ees, või ka see, kes kõige enne valmis sai. Veltveebil juhib eelikud kohtadele allüüris, milles patarei positsioonile asus. Eelikud seatakse omal asukohal ülesse, nagu see on ettenähtud igasugusel kogumisel ja maskeeritult. Kui kõigi patareide tarvis on üks eelikute asukoht, siis seisavad eelikud

gruppeeritud patareide kaupa; igas patareis on köige ees selle suurtüki eelik, mis asub köige kaugemal.

55. Juhtumisel, kui ühes suurtüki eelikutega ka kastid positsioonilt lahkuvad või jalle kui positsioonile asumine sündis üksikute rakendite kaupa, lahkuvad positsioonilt need eelikud ja kastid selles järjekorras, kuidas nad selleks valmis on kinni pidades allüüri; millega patarei positsioonile asus. Kui kastid peavad söitma reservi juure, juhib neid sinna veltveebel.

56. Eelikute asukohast saadab veltveebel ühe kasti juhi patarei peale sideks, kes eelikute positsioonile kutsumisel tuleb sellest veltveeblile teatama.

57. Äärmiselt kiiralt positsioonile asumisel lähevad köik eelikud vabaks saamisel ilma iseäralise komandota ja viivituseta patarei rinde taha, kus iga kasti juht teeb korraldusi, kuidas temal on parem ja juhib eelikud viibimata veltveebli poole.

56

V o o r.

58. Kui grupp asub positsioonile ja kui voor on asunud jalgväe rügemendi voori juure, hangib voori ülem teateid temal käepärast olevate abinöudega patareide positsioonide üle, otsides selle järele ise voori jaoks kohase koha välja, kus voor tema juhatusel peatub; tema võtab abinöud tarvitusele, et juhatada eelikud ja kastid voori juure kui need peavad sinna asuma. Kui voori asukoht on kindlaks määratud ja voor kohale jöudnud, saadab voori ülem allohvitseri grupi ülemale teatama, missuguse seisukoha voor on võtnud.

Vooriülem hoolitse korra, distsipliini ja kaitse eest, mis kogumise kohtade ja puhkusel olevate üksuste kohta on ettenähtud.

59. Kui reserv peab voorist eraldi asuma, peab iga patarei ülem selle eest vooriülema kaudu hoolitsema, et kogumise ja köik muud käsud leiaks korralikku täitmist nii voori -

kui ka reservi poolt. Kui eelikud asuvad reservist eraldi, võtab iga patarei eelikute ülem, grupe eelikute ülema juhatusel, kõik abinõud kogumiseks ja seismiseks tarvitusele.

60. Iga üksiku osa ülem(eelikute, reservi või vooriülem) seab oma osa ülalnimetatud juhatuste järele ja peab ühendust selle osa ülemaga, kellele tema allub (eelikud patareiga, reserv patareiga, voor reservi ja patareiga).

Positsioonni vahetamine.

61. Patareiülem näeb selle juures ette:

a) tarvidust suurtükid aukudest välja veeretada;

b) asetada suurtüki ja kasti tagumine käik nönda (olenevalt eelikud ette või taha toomisest), et kergem oleks suurtükki ja kasti eelikute konksu otsa tõsta ja vaenlase vaatlusts eest varjata.

c) eelikute kolonni juuretoomist paremalt

või vasakult;

d) positsioonilt väljasõitmist mõnda, et see vaenlasele nähtav ei oleks.

Rühmaülematele, suurtükiülematele ja eelikuteülematele teatatakse ette, kuidas on positsioonilt ärasõit ette nähtud.

62. Et positsioonilt patareid ära viia, annab patarei ülem komando: "Paremalt (vasakult) eelikud ette (taha)!" See komando antakse kas signaali või kastijuhi läbi, keda veltveebel patareisse on saatnud sideks, eelikute ülemale (veltveeblile). Selle komando järele asetavad numbrid kasti ja suurtüki mõnda, et kasti ja suurtüki saba asuks paralleelselt ja oleks suunatud 1/8 ringi sinna poole, kuhu eelikud liiguvad. Kui eelikud tuuakse "paremalt", pööratakse saba 1/8 ringi vasakule; kui eelikud aga tuuakse "vasakult", pööratakse saba 1/8 ringi paremale. Kui eelikud tuuakse "taha" pööravad numbrid suurtüki ja kasti tagumise käigu noolega taha poole 1/8 ringi

Grupiülem võtab inimesi ja hobuseid voorist, kui on tarvis patareisid komplekteerida. Äärmisel juhtumisel, kui patareid on väga tugevasti kannatada saanud, komplekteerib kõiki ülejäänud patareisid ühe patarei arvel. Viimastena võetakse komplekteerimiseks inimesi sidemeeskonnast.

Esimesel võimalusel nõuab grupiülem grupemendi ülemalt täiendust.

66. Haavatute korjamine sünnib arsti juhatusel sanitaaride abil või meeskonna poolt, keda on võimalik selleks anda, ilma et tilistamine selle all kannataks. Haavatud hobused korjatakse ära grupi veterinaararsti juhatusel. Surma saanud hobused mastakse maha või jäetakse ajapuudusel koha peale üksuse ülema korraldusel, nende rakmed võetakse maha ja veetakse ära eelikutel või voori vankritel. Kui üks hobune suurtüki ehk kasti rakendusest saab surma, on kiirem ja lihtsam terve paar ümber vahetada.

Inimeste ja hobustega täiendamine.

65. Grupiülema asetäitjaks selle rivist välja langemisel jääb ajutiselt kõige vanem patareiülemaist. See patareiülem peab alati kursis olema grupi seisukorraga, et grupiülema asemele astumisel ei tekkiks viivitusi ning arusaamatusi. Grupi staabi meeskonda ja hobuseid täiendatakse grupi tagavara meeste ja hobuste kontingendist. Kui grupi tagavara puudub, võtab grupiülem tarvismineva arvu patareidest, nõnda et iga patarei annaks ühepalju inimesi või hobuseid.

Patareides on patareiülema asetäitjaks tema abi või ohvitser, keda grupiülem selleks määrab; muude ohvitseride ja allohvitseride asetäitjateks jäävad kõige vanemad allohvitserid ja kapralid samast osast, mis allus väljalangenud ohvitserile või allohvitserile, või jälls patareiülema poolt määratud isik. Kui tarvis, võtab patareiülem lahinguosasse väljalangenud numbrite asemele tagavara mehi.

le söidab ta nönda, et möödub esimesena sellest tiivast, kust poolt on käsk eelikuid tuua.

Kui eelikute kolonni esimene ots jöuab patarei tiivale, annab eelikute ülem komando: "Oma suurtükkide juures!" Selle komando järele juhib iga kasti ülem kaks eelikut oma vankrite juurde nönda, et eeliku ratas jääks seisma 75 cm. kaugusel kasti või suurtüki saba otsa juurest mööda söites. Iga rakend pöördub kohapeal perpendikulaarselt patarei rindele, näoga vaenlase või taha poole, nönda kuidas nöuab käsk. Numbrid töstavad kasti ja suurtüki sabad eelikute haakidele, panevad suurtüki külge ülejäänud tööriistad ja, kui tarvis, eelikutesse ülejäänud kuulid ja asuvad eeliku - tel ja kastil oma kohtadele: "Suurtükiülem istub oma hobuse selga, võttes oma suurtüki ja kasti juhtimise enda kätte.

Peale selle rivistab patareiülem patarei vastavalt grupiülema poolt antud käsule.

Voori ja reservi kord.

63. Reserv ja voor,vooriülema johatusel,kas koos või eraldatud,viib oma korraldused ja liikumised kokkukõlla grupi lahinguosa liikumisega,saades selleks grupiülemalt vastavad käsud.Taganemisel asuvad reserv ja voor harilikult ees. Reservi ja voori ülemad peavad selle eest hoolt kandma,et nad ei segaks grupi lahinguosa manöövrit. Käskjalg,kes tõisvooriülemale grupiülema käsu uuele asukohale liikumiseks (juhtumisel,kui grupi voor asub eraldi jalgwäe rügemendi voorist),jääb voori juure nõnda kauaks,kuni viimane asub uuele kohale ja alles siis sõidab grupiülema juure tagasi ning kannab ette voori uuele seisukohale asumisest.

Inimeste,hobuste ja suurtükkide asendamine ja grupi varustamine.

64. Iga laske vaheaeg tuleb ärakasutada selleks,et täiendada rivist väljalangenud inimesi,kordaseadida suurtükke ja täiendada varustust.

1. Relikud peale seismajäämist.

2. Relikute seisang peale suurtüki ja kasti külgehaakimist.

Relikud taha tuues:

Vasakult Paremalt

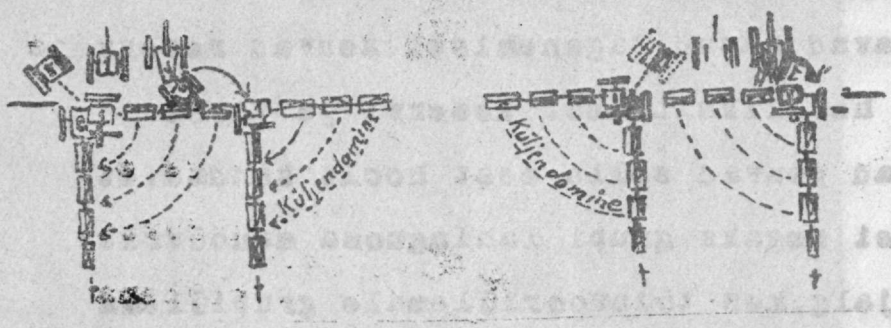

Kui veltveebel saab patareiülemalt käsu relikuid positsioonile tuua, seab ta oma kolonni nönda: grupi komandopunkti saadab ta need vankrid, mis on sinna määratud, kui ta peab relikud tooma "paremalt" (vasakult)- seab kasti relikud suurtüki relikute ette nönda, et vasaku tiiva kasti relik asuks kolonni eesotsas. Positsiooni-

kõrvale. kui selikud tuuakse "ette", pööravad numerid suurtüki eestkättenõmber. sabaga vaenlase poole ja siis 1/8 ringi vasakule või paremale (vasak ja parem pool loetakse selle juures ikka endisest laskesuunast). nõnda kui alljärgnevad joonistused kujutavad. Kasti ja suurtüki vahele peab jääma peale pööramist 4 - 5 sammu.

Selikute ettetoomine:

Selikud ette tuues:

Vasakult. Paremalt.

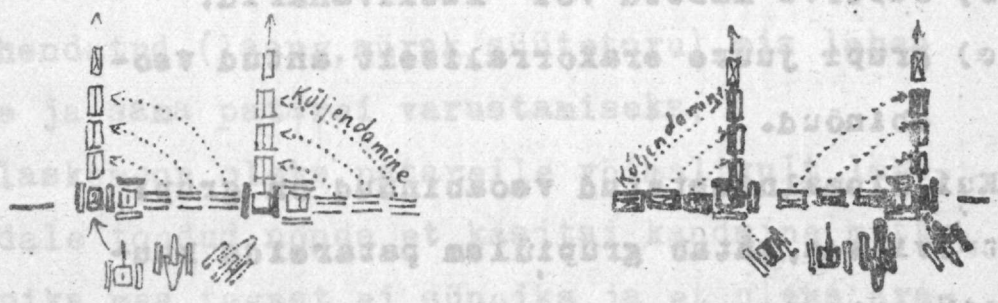

I. Suurtükk laheng olukorras.

II. Suurtükk ja kast peale komandot: vasakult, paremalt selikud ette ! !

Materjaalosade vahetamine. Varustamine toiduga.

67. Materjaalosade vahetamine sünnib nagu määrustikus on ettenähtud. Toiduga varustamine sünnib grupiülema instruktsioonide põhjal, kas üksikute patareide kaupa või vooriülem juhatusel terve grupi kohta.
Kui üks vanker on purunenud, tuleb koorem ära jaotada ühetaoliselt ülejäänud vankrite peale, esimeses järjekorras hoida materjaalosa, mis laskmiseks tarvis.

Laskemoonaga varustamine.

68. Grupil on laskemoonaga varustamiseks abinõud:

a) patareide kuulikastid,

b) reservi kastid või kuulivankrid,

c) grupi juure erakorraliselt antud veoabinõud.

Kui ülemalnimetatud veoabinõud on grupi tervitada, jätab grupiülem patareide kuulikastid ja reservi kuulikastid või vankrid iga patarei enese varustada. Grupi varustamist laskemoonaga juhatab grupiülema

juhtnööride järele, voori ülem või selle puudusel reservi ülem. Voori ülem astub ühenduse liikuva pargi või laskemoona väljaandmise punkti ülemaga.

Patarei ülemad saavad grupi ülemalt kõik käsud mis puutuvad laskemoonaga varustamisse, kus juures need ise jaotavad laskemoona suurtükkide vahel ära ja annavad grupi ülemale igapäev teateid oma seisukorra ja n nõuete kohta. Patarei ülema muretsevad selle eest, et tühjad kastid ja hülsid parki tagasi saadetaks.

69. Kõik ülemad peavad selle järele valvama, et:

a) laskemoona mitmekesidus miinimumini saaks vähendatud, (laeng, mürsk, süütetoru), mis läheb ühe ja sama patarei varustamiseks;

b) laskemoon oleks patareile võimalikult lähedale toodud, nõnda et käsitsi kandmine mitte pika maa tagast ei sünniks ja et oleks ärahoitud igasugune ümberlaadimine teel. Piinlikult tähele panna, et laskemoona patarei peale toomine ei soetaks positsioonil

c) alati oleks patareis tarvisminev arv mürske,

d) laskemoona vedajad vankrid või autod võimalikult kiirelt tühjaks laaditaks ja viibimata positsioonilt ära saadetaks et positsioonil ei tuleks ette vankrite kokkukuhjumist. Patarei ülemad peavad kõik abinõud tarvitusele võtma selle järele valvamiseks, et kõik juhtnöörid liikumiseks saaks täpselt täidetud, et kuulid oleksid liigitatud sortide järele ja et kuulide eest hästi oleks hoolitsetud.

70. Vankrite liikumise korda reguleeritakse voori ülema poolt ühest küljest laskemoona väljaandmise punkti poole ja teisest küljest grupi üksuste poole. Laskemoona väljaandmise punkti saadetakse vankrid määratud kella ajal ja määratud teed mööda allohvitseri või veltveebli juhatusel, kes tunneb täpselt mürskude sordid, mis on juba olemas patareis ja kui selleks iseäralist käsku ei ole, võtab ta vastu ainult mürske neist sortidest, mis juba patarei-

des on olemas, et mitte mürsu sortide arvu suurendada ega sorteerimist raskendada.

Mürskude tagavarad saadetakse patareide juure nönda lähedale kui on võimalik.

71. Voori ja patareide vahel teostub varustamise käik järgmiselt: kas vahetatakse voori poolt täite kuulikastide tagumised käigud patareide poolt vastutulevate tühjade tagumiste käikude vastu ümber või jälle voori poolt tulevad täied kastid lähevad otse patareisse ja patarei poolt tulevad tühjad kastid voori.

Suurtüki ülemad vaatavad järele, et süütetorusid ja laenguid oleks nönda palju kui mürske.

Kõik vankrid, mis positsioonilt tühjalt voori poole sõidavad, peavad hülsid ja tühjad kastid ära toimetama.

72. Kui voori kuulivankrid ei saa positsioonile tulla, panevad nad oma koormad maha kas resrvi või eelikute asukohale. Las-

kemoona jagamine üksuste vahel sünnib vooriülema poolt, grupi ülema poolt saadud juhtnööride järele.

73. Laskemõõna positsioonile toomine sünnib peasjalikult öösel, iseäranis kui on see suurejooneline varustamine.

Juhtnöörid suurtükiülematele luure ja positsioonile asumise kohta.

L u u r e.

74. Kui suurtükk seisab teel või liigub positsiooni poole ja kui suurtükiülem saab käsu luureks ette sõita, jätab ta oma asemele oma kasti juhi, andes temale juhtnöörid tee kohta, mida mööda tuleb edasi liikuda ja alliüüri või punkti kohta millest ei tohi edasi liikuda. Peale selle juhib ta erilisel juhtumisel sellele tähelpanu, et suurtükk oleks alati varjatud ja kuidas tarviduse puhul organiseerida enesekaitset. Selle järele sõidab suurtükiülem nii ruttu kui võimalik sinna, kuhu teda luureks välja kutsuti või väljakutsuja

juure.

75. Kui suurtükiülem on saanud näpunäiteid ülesande ja maastiku üle, mis on määratud tema suurtüki asetamiseks, siis vaatab ta järele või märgib täpselt suurtüki koha, kuulikasti koha, kui viimane peab positsioonile jääma, laskemoona ladu, numbrite kaevikud ja suuna, mis tuleb suurtükile anda. Suurtükiülem märgib tähisega koha, kuhu tuleb paihutada suurtüki panoraam ja määrab sihtpunkti. Tema vaatab järele teed, mis viivad suurtüki asukoha juure. Selle järele pöördub suurtükiülem oma suurtüki juure tagasi.

76. Kui patarei peab asuma positsioonile öösel, tuleb toimida luuret erilise tähelepanuga. Selleks võtab luurest osa, kui võimalik ka sihtija, kus juures viimane jääb positsioonile kuni suurtüki kohale ilmumiseni. Suurtüki asukoht ja tee kuni positsioonini jaloneeritakse või märgitakse ära; kõik abinõud tulevad tarvituse-

le võtta et meeskon ei tõmbaks tuld ülesse, mida vaenlane võiks märgata. Selle juures tuleb vähendada söidu müra nõnda palju kui võimalik.

Positsioonile asumine.

A). Positsioonile asumine suurtükkide kaupa.

77. Lüüre kestvusel juhib suurtüki kasti juht suurtüki ülema poolt saadud juhtnööride järele.

78. Kui suurtüki ülem tuleb tagasi oma rakendite juure, annab ta oma meeskonnale tarvisminevad juhatused positsioonile asumiseks (kasti asetamine, eelikute paigutamine iseäralised ettevaatuse abinõud, mis tulevad tarvitusele võtta ja laseb võtta suurtükkidelt katted maha).

Suurtüki ülem juhib oma rakendid kindlaks määratud allüüris ja nõnda kuidas võimaldab maastik - kas kast suurtüki kõrval või selle taga või jälle üksikute rakendite kaupa (viimasena tähendatud viisil iseäranis siis, kui on tarvis

maskeerida vaenlase õhuvaatluste eest
või arahoida rakendite kuhjamist positsioonile) äramääratud kohale, nönda lähedale kui võimalik. Selle juures peatab ta rakendid äramääratud kohtadel komando järele: "Seis-eelikutelt marss!" Numbrid hüppavad maha ja tegutsevad nagu on ettenähtud "Suurt. rivi määrust." Suurtükiülem annab oma hobuse suurtüki rakendi keskmise paari söitja kätte. Peale positsioonile asumist töötavad numbrid võimalust mööda positsiooni organiseerimiseks (suurtüki ja kasti sisse kaevamine, numbrite kaevikute ehitamine jne, ja maskeerimiseks.

79. Rakendite liikumine, mis mitte positsioonile ei või jääda. Kui suurtüki saba on eelikult lahti võetud, ütleb 3 nummer valju häälega: "suurtükk valmis!" Kui kast on eelikult lahti võetud (või tühjaks laaditud, kui kast peab positsioonilt ära söitma) ütleb 7 nummer valjust:

"Kast valmis!"Eelikud (või suurtükki eelik ja kast)söidavad peale üteluse "valmis" patarei rinde tahapoole;kui iseäralist käsku ei ole selleks antud (vaenlase ppole patarei rinne olevad eelikud söidavad ainult erilisil juhtumistel,kui seda nõuab maskeerimine ja kate) ja toimetatakse veltveebli poolt eelikute jaoks määratud kohale;allüüris,mida patarei kasutas positsioonile asumiseks ja kolonnis,kasti eelik,olles ees. Kui eelikud on positsioonilt juba väljasöitnud,võib kasti juht suurtüki eeliku kasti eeliku kõrvale võtta.

Kui kasti eelik või tühi kast läheb pärast suurtüki eelikut või juhtumisel kui positsioonile asumine sündis üksikute rakendite kaupa,lahkub iga eelik või kast positsioonilt viibimata,kui ta on valmis,kas kasti ülema juhatusel või ülemata,kättenäidatud teed mööda.

B) Positsioonile asumine äramärgitud rindele.

30. Kui kiire tarvidus nõuab ja kui maastik on lahtine ja ühetaoline, võib positsioonile asumine sündida lihtsa t patarei tiivadelt kas ratsa või jalainimestega märkimiste abil. Äärmiste suurtükkide asukohale paigutatud sõdurid panevad oma hobused paralleelselt patarei rindele, sirutavad käe vaenlase poole välja ja pööravad hobuste sabad sinna poole, kust tiivalt patarei kolonn peab sisse sõitma. Suurtükkidel on katted juba teel ara võetud. Suurtükiülem juhib suurtüki märgitud rindeliinile, nõnda et liikumise suun oleks sinna poole, kuhu poole on pööratud jalonnööride hobuste pead ja jättes jalonnööride hobused vaenlase poole rakendeid erilisil juhtumistel, kui vaenlase poolt positsioon on rohkem kinnine, võib ka jätta jalonnööride hobused teisele poole. Kui suurtükk on äärmine, jätab suurtüki ülem oma suur-

tüki jalonnööri körva seisma; kui suurtükk on aga üks keskmisest, jätab suurtükiülem selle seisma sinna, kus oleks selle koht suurtüki vahede hindamise järgi silmamöödu abil, selle peale tähelepanekut pöörates juba positsioonile lähenemisel.

Suurtükkide kohale asetamine sünnib nönda, kui oli eelpool näidatud. Kui positsioonile asumine peab sündima, ratsanikud hobuste seljast maha võetud, mis on ära tähendatud sel teel, et jalonöörid ei ole mitte hobuste seljas, vaid hoiavad hobuseid käekörvas, võtab suurtükiülem oma söitjad ja numbrid maha.

D) C) Äärmiselt kiire positsioonile asumine.

81. Kui luuret ei ole tehtud või lõpetatud ja positsioonile asumist ei saa teha üksiku suurtüki kaupa või äramärgitud rindele, rivistab suurtükiülem oma rakendid nönda, et p oleks võimalik kiirelt tuld avada ja annab komando "Seis-eelikutelt marss!" tähendades käega sinna poole kuhu p tuleb

lasta.

Suurtükk seatakse paigale kõige kiiremas korras ja näidatud suunas, Eelikud vahastavad positsiooni kasti juhtide juhatusel kiirelt; kui ei ole võimalik eelikuid ära viia, jäävad need positsioonile, nagu on ettenähtud "Suurt. määrustikus" lähema ärasõidu juures.

D.) Oösine positsioonile asumine.

82. Oösine positsioonile asumine sünnib harilikult üksikute rakendite kaupa, Eriliist tähelpanu pöörda vaikuse peale; kõik võimalikud abinõud tulevad tarvidusele võtta, et rataste mürinat vähendada; vaenlase poole ei tohi paista ühtki tuld, Suurtükiülemad vaatavad hommikul valgeks minekul positsiooni organiseerinise ja maskeerimise veel kord üle.

Positsioonilt lahkumine.

83. Suurtükiülem peab, olles saanud positsioonilt ärasõidu käsu, korraldama:

a) et suurtükk saaks august välja veeretatud.

b) kuidas rakendeid välja viia;

c) positsioonilt välja pääsemist, nönda et see ei annaks välja, et patarei on positsioonilt lahkunud;

Positsioonilt ärasöiduks annab suurtüki ülem komando: "Paremalt (vasakult) eelikud ette (taha" Selle komando järele saavad numbrid suurtüki ja kasti tagumise käigu nönda, et sabad oleks üksteisele paralleelsed ja pöoratud 1/8 ringi sinna poole, kuhu söidavad eelikud, nagu see on näidatud juurelisatud joonistustel:

Eelikud ette:

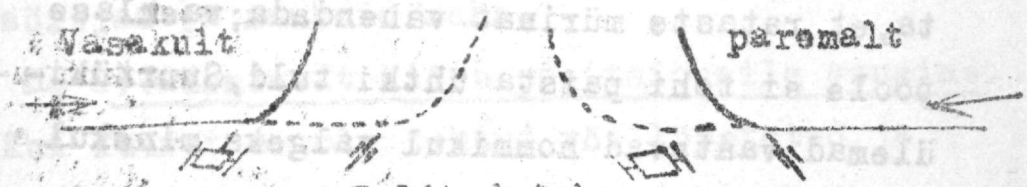

Eelikud taha:

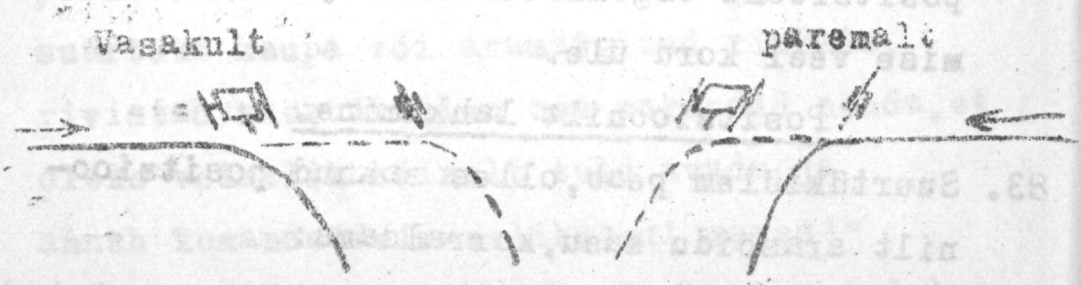

Kastiülem seab oma rakendid nönda, et kui on käsk "paremalt", söidab kasti eelik ees ja suurtüki eelik järele ja käsu puhul "vasakult"- ümberpöördult, Tema juhib eelikud äramääratud tiivalt patarei peale, nönda et eeliku rattad jääks seisma 75 cm, suurtüki või kasti sabast mööda söites. Iga rakend liigub ja toimetab ,nagu on ette nähtud "Suurt.määrust." Numbrid tõstavad suurtüki ja kasti saba eelikute külge ja panevad ülejäänud tööriistad eelikule. Asudes selle järele oma kohtadele eelikutele ja kastidele, Suurtükiülem istub oma hobuse selga ja juhib oma rakendeid.

84. Kui on vaja ärahoida rakendite kokkukuhjumist positsioonile või kui maastik ei ole soodne, võib rakendeid toimetada positsioonile üksteise järele ja sel ajal, kui on tarvis iga üksikut rakendit paigutada. Positsioonilt lahkumine võib sündida öösel; siis tuleb neid samu ettevaatuse abinõusid kasutada, mis olivad ette nähtud

positsioonile asumiselgi, et mitte vaenlase tähelepanu enda peale tõmmata.

Varustamine.

85. Varustamisel peavad suurtükiülemad tähele panema ja ära hoidma, et:

a) laskemoona ei tuleks kaugelt kätel kanda ja et ümberlaadimise vajadus oleks ärahoitud;

b) ei tallataks positsioonile uusi teid;

c) positsioonile varustust toovad vankrid vabanemisel kohe sealt ära sõidaks.

Suurtükiülemad vaatavad järele, et nemad saaksid sama palju süütetorusid ja laenguid kui mürskegi.

Suurtükiülemad saadavad positsioonilt seljataha hülsid ja tühjad kastid saadud korralduste järele.

Sidepidamine maakuulajate abil.

Eesmärk: sidet pidada kahe liikuva kolonni või patareiülema ja grupiülema vahel või jälle väeosa ülema ja väeosa vahel liikumisel.

Sidepidamise viise on kolm:

1)jalonneerimine söna täies mõttes maakuulajad seisavad tähtsatel punktidel;

2)piloteerimine:maakuulaja juhib isiklikult seda,kellele ta peab teed juhatama,teatud maa-alast läbi;

3)maakuulajad liiguvad ja peavad sidet üksteise vahel silmamöödu abil.

-Üldised näppunäited.

1)Näpunäited maakuulajate vanemale.

2)Näpunäited maakuulajaile:

Maakuulajate vanemale:peab alati meeles olema,et tema oma maakuulajate arvu kokku hoiaks,et neist mitte puudu ei tuleks,kuid sellejuures ei tohi milgitingimisel maakuulajad senna asetamata jätta,kus vähemgi kahtlus võiks tekkida,et järeltulev väeosa võiks öigelt teelt ära eksida,

Maakuulajad peavad oma ülesande tähtsust täielikult teadma ja hindama,sest nende väiksem viga võib väeosa öigelt teelt kõrvale juhtida.

Täitmine.

Jalonneerimine.

1.Maakuulajad on järjekorras nummereeritud ja söidavad maakuulajate vanema järele.Kõik maakuulajad peavad täpipealt teadma seda isikut,kellele neil on ülesandeks teed näidata,

2.Kui maakuulajate vanem tahab üht maakuulajat asendada,tõstab ta käe üles.Viimane maakuulaja.kelle nummer kõige suurem,ütleb valju häälega:"Näen!"mille peale maakuulajate vanem käe alla laseb;kohale jäetud maakuulaja paneb hästi tähele,kuhu söitis maakuulajate vanem,seab oma hobuse teele nönda,et taganttulijad teda juba eemalt näeksid ja jätab hobuse pea sinna poole, kuhu maakuulajate vanem söitis,

3.Kohale paigutatud maakuulaja,nähes seda isikut või kolonni,kellele ta peab teed juhatama,sirutab ta käe välja sinna poole, kuhu on tarvis liikuda,hoiab kätt üleval ja jääb paigale,kuni see,kellele ta teed

näitab, teda vabastab, kätt ülesse tõstes. Peale selle läheb vabakssaanud maakuulaja sammu, vaadates vahete vahel üle õla tagasi, kas kolonn temale õiget teed mööda järgneb.

Kui on mööda sõitmise süsteem, sõidab omalt kohalt vabaksaanud maakuulaja oma komando vanema juure, mööda minnes kõigist maakuulajatest, kes on teel.

Kui on vahetamise süsteem, sõidab vabastatud maakuulaja, kuni järgmise maakuulajani, kes temale teed näitab käe väljasirutamise teel, vabastab selle käe ülestõstmisega ja jääb tema asemele seisma; vabaks saanud maakuulaja sõidab sammu edasi, et tema asemele jäänud mees võiks kindlasti näha, kuhu poole on tarvis sõita, vabaks saanud maakuulaja vahetab ja jääb eelpool pleva asemele jne.

Missugust süsteemi tarvitada, määrab väeosa ülem. Peab tähendama, et hobuste hoidmise mõttes tuleb vahetamise süsteemi eelistada. Allüür, mis tarvitavad maa-

kuulajad, kui sel eks eriti kasku ei ole, on ainult samm ja traavi.

Kaskus: Vahetamise süsteemi juures, kui kegyl maakuulajaist saab mingisuguse kasu edasiandmiseks kolonnile või isikule, kellele, tema teed peab näitama, jaab tema omale kohale nihkua, kuni kolonn või isik tema juure saabub; teised maakuulajad aga lähevad temast mööda ja vahetavad järgmisi.

Kui aga kolonn tahab mingit teadet oma ülemale ette saata, annab ta selle kasu maakuulajale, kel ega ta on kontaktis, kusjuures see sõidab ülemani välja, ilma vahetamata, mõõdasõites kõigist tee peal seisvaist maakuulajaist.

Et maakuulajate arvu kokku hoida, võib maakuulajaid mitte jätta teede risti peale, kui sama tee otse edasi läheb või jälle kui käesolevast teest kõrvalised, hoopis teistsugused teed läbi jooksevad.

Kui maakuulajate vanem tahab toimida piloteerimist teatud maalal (piloteerimist

toimitakse näiteks: külast läbimisekul või seal, kus on väga sa edane teede ja suunade muutmine lühikesel maaalal), tõstab ta käe ülesse ja hüüab: "Piloteerimine!" Kõige suurema nõbriga maakuulaja hüüab: "Näen!", sõidab teistega edasi, hästi tähelpanes teed, et tagasitulekul mitte eksida ja täpselt piloteerimise algpunkti tagasi jõuda.

Kui piloteerimine on lõppenud, tõstab maakuulajate vanem jälle kõik ülesse ja see maakuulaja, kes piloteerimist toimib, ütleb "Näen" ja sõidab otse tagasi sinna punkti, kust piloteerimine algas. Kui tagantulev maakuulaja jõuab piloteerimise algpunkti, juhib piloteerija tasaravaadatud maalast läbi. Peale selle sõidab piloteerija piloteerimise algpunkti tagasi ja juhib nõnda kõik järeltulevad osad sellest maaalast läbi.

Märkus: piloteerimise pikkuse arvab maakuulajate vanem nõnda välja, et tema

oleks kindel, et järeltulev osa ei jõuaks mitte enne piloteerimise algpunkti, kui piloteerija-maakuulaja omale kohale jõuab. Kui tema kardab, et piloteerimise maaala on liiga pikk ja järeltulev komando jõuab enne piloteerimise algpunkti, jätab ta piloteerimise algpunkti teise maakuulaja, kes seni komandot kinni peaks, kuni piloteerimist toimetav maakuulaja algpunkti tagasi on jõudnud.

6. Kui maakuulajate komando ülemal on ainult kaks maakuulajat järel, jääb eelviimane maakuulaja maha ja peab kõik järeltulevad osad, kes temani jõuavad kinni. Viimane maakuulaja aga sõidab ülemaga ühes ja toimetab, nagu teeks tema piloteerimist (on soovitav, et viimane maakuulaja oleks allohvitser).

Sidepidamine silmaõõdu abil.

Seda kasutatakse sel juhusel, kui patarei näiteks peab sõdet pidama luuresõlgaga või väeosa ülemaga, kes ette sõidab. See

on läbiviidav ainult siis, kui maaala on lihike ja ümbrus enam-vähem lage. Luure söidab patareist välja, selle järele viimane maakuulaja ja sarnases kauguses, et ta luuret mitte silmast ei kaotaks, viimase järele järgmine maakuulaja, kes hoiab silmis eelsöitvat maakuulajat jne, Iga maakuulaja peab silmas eelsöitvat.

Märkus: Eelikute ülem, kes läheb patarei järele ootepositsioonile, et teda juhatada laskepositsioonile, täidab piloteerimist, kuid selle juures peab tema veel piinlikult järele vaatama, et tee ei oleks lahtine ega vaenlase poole ära ei paistaks.

Vaatlusteenistus suurtükiväes.

1) Vaatlusteenistus omab suurtükiväes esimese järgu tähtsuse ning selle edukaks läbiviimiseks tulevad kõik abinõud tarvitusele võtta. Ainult vaatlus võimaldab suurtükiväe tule omaduste täieliku kasutamist ning tule võimu maksmapanemist, kuid vaatluse puudumine ei tähenda veel tule täpsuse vähenemist ega tohi põhjuseks olla tule mitte avamiseks. Vaatlus täiendab laskeelementide täpsust, kergendab eel- ja kontrol laskmist ning võimaldab alalist valvet väenläse asukohtade järele.

2) Vaatlust toimetatakse õhus ja maapinnal. Seiolev juhatuskiri annab juhtnöore ainult maapinnalise vaatluse toimetamiseks.

3) Maapinnaline vaatlus on võimalik vaatluspuntide ja abivaatluspunktide abil, mis on varustatud häide sideabinõudega ning vaatlusriistadega.

4) Vaatluspunkte ei tohi kunagi täiesti spetsialiseerida, sest tuleb meeles pidada, et

vaatlejad kuuluvad üldisesse luuremeeskonda ning peale laskeülesannete peavad nad tundma üldise luure toimetamist, mis sagedasti väärtuslikke andmeid võib anda.

5) Vaatluspunkti ja abivaatluspunkti asupaik määratakse kindlaks peale põhjalikku kaardi ja ümbruskonna tundma õppimist, nii et vaade haaraks võimalikult suurema osa eelolevast maastikust; peale selle peavad vaatluspunktid kaitstud vaenlase tule ja vaatluse eest varjatud olema.

6) Vaatluspunkt ja abivaatluspunkt on korraldatud ühise põhimõtte järele, kuid vaatluspunkt, milles töötatakse alaliselt, on varustatud täpsemate vaatlusriistadega, kuna selle ehitus kannab rohkem põhjalikku ilmet ning pakub rohkem soodustusi korrapäraseks töötamiseks. Abivaatluspunktil, mis tegutseb enamasti ajutiselt, on õige mitmekesine organisatsioon, mis oleneb peaasjalikult olukorrast ja tarvitusest.

7) Kui olukord nõuab kiiret tegutsemist, ei tohi kunagi aega kaotada vaatluspunkti korral-

damisega, vaid vaatlust tuleb kohe alustada, silmaspidades muidugi varjuvust, kui olukord lubab, tuleb käsikäes vaatlusega vaatluspunkti korraldamisele asuda. Selleks tuleb esimeses järjekorras läbiviia töid, mis kindlustaksid andmete täpsust ja kergendaksid vaatlust. Teises järjekorras tuleb sideme korraldamisele asuda. Selleks tuleb liinide vörk nii korraldada, et ühe katkemisel oleks võimalik teist liini mööda sidet pidada; ka tuleb rõhku panna juhete maskeerimisele.

Kolmandaks-kui olukord ja aeg lubab-tuleb asuda vaatluspunkti põhjalikule maskeerimisele ning kindlustamisele ja hoolitseda selle eest, et meeskond asuks tööle võimalikult paremais tingimistes, et vabal meeskonnal oleks ühtlasi võimalik kohapeal puhata.

8). Vaatluspunktide esialgne vallutamine.

on kiire ja võimaldab ainult ümbruskonna tundmaõppimist. Mida rohkem üksikuid punkte vallutitakse, seda kasulikum, sest siis on võimalus kõrgemat väljavalida punkti, mis vastab köi-

se rohkem ülesandele ning mil est avaneb kõige avaram vaatlusväli. Kui vaatluspunkt on valitud, tuleb selle kordaseadmisele asuda. Kuid igasuguste töode juures, mis vaatluspunktis ettevõetakse, tuleb kõige suuremat ettevaatust silmas pidada; samuti tuleb olla ettevaatlik kogu vaatluspunkti valdamise kestel, et mitte vaenlase tähelpanu enda peale tõmmata. Vaatlusabinõude avamisel ja ülesseadmisel pööratakse need ümber, et objektiivid valgusreflekse ei heidaks.

Öösel ei tohi valgust tarvitada; isegi suitsetamine on keelatud. Teed, mis vaatluspunkti viivad, on täiesti maskeeritud, ning nende olemasolu on teada ainult vaatluspunkti teenistuses olevale meeskonnale. Vaatluspunkti ja sellele ligipääsemise kord on täpselt kindlaks määratud. Keegi ei tohi tulla vaatluspunkti ega seal viibida, mahaarvatud, kui teenistusliselt tähtsad ülesanded teda selleks sunnivad. Sarnane kord on saavutatav valju distsipliini abil. Tuleb alati meeles pidada, et kui vaenlane vaatluspunkti ei tulista, siis sellest veel järeldada ei tohi, nagu oleks tal e selle olemasolu tead-

[illegible] võib oma teadmisi hoida peale-[illegible] ajaks.

9) Vaatluspunkti meeskond. Vaatlejad on koondatud vaatlusmeeskonda, viimase koosseis määratakse kindlaks peale vaatluspunkti valdamist. Meeskonna suurus oleneb vaatluspunkti tegevusest ja ülesandest. Teenistuse ja auastme järele kõige vanem vaatleja on ühtlasi vaatluspunkti ülem. Tema määrab töö jaotuse meeskonnas ja fikseerib igasugust teenistustegevust: vaatlust, vaatluse märkimist, puhkust jne.

10) Sidemeeskond. Sidemeeskonna suurus oleneb töö rohkusest. Selle koosseis on kindlaks määratud silmas pidades, et vaatepunkt võiks alaliselt tegutseda. Sidemeeskond allub vaatluspunkti ülemale, kes korraldab töid ja määrab kindlaks teenistuse käigu.

11) Vaatlusabinõud. Igas vaatluspunktis on:

a) Vaatlusriistad, mis kuuluvad meeskonnale ja võimaldavad töid igasuguses olukorras.

1. Zeissi toru (kaarpikksilm).

2.Bussool.

3.Kaart.

4.Tselluloid ring.

5.Vaatluspunkti päevaraamat(vaata lisa 1)

6.Trükitud blokk aruanneteks.(vaata lisa 2)

b)Mitmesugused täiendavad abinõud,vastavalt vaatluspunkti asukohale ja ülesandele.

1.Binookel

2.Planssett kolmjala ja alidaadiga.

3.Periskoop.

4.Vaatluspunktilt nähtava maastiku panoraam.

5.Nähtava maastiku kaart.

6.Ohuülesvõtete kogu.

7.Öösised märkimisrlistad,jne.

12).Sideabinõud. Igas vaatluspunktis peab olema kahesuguseid sideabinõusid:üned harilikuks tarvitamiseks,teised eelmiste täiendamiseks ja tarvitamiseks häda ajal.Kõige otstarbekohasemaks sideabinõuks on telefon.Vaatluspunkti asumisel on esimene asi telefoni abil sideme sisseseadmine,Seni kui veetakse telefoni liini,

tarvitada mõnda muud side abinõud,näiteks:

Sadetelegraafi, heliograafi, tuvi posti jne.
Need side abinõud jäävad vaatluspunkti kogu tegevuse ajaks. Vaatluspunkti asetus ja lahingolukord side pidamises ettenägematuid raskusi sünnitavad, siis tuleb kasutada kõike võimalikke side abinõusid. Sellepärast peab iga eelliini vaatluspunkt olema varustatud igaks juhtumiseks peale telefoni veel heliograafiga, optiliste riistadega, jooksjatega jne.

18). Vaatluspunkti luure. Vaatluspunkti valik ei tohi olla juhuslik, vaid selle valiku eel peab käima luure maastikul. Püsivaks muutunud rindel toimetab vaatluspunkti luuret ohvitser; pealetungi ajal võib seda toimetada ka allohvitser - vaatlejate komando ülem, kes pärast vaatluspunkti lõppuliku valdamist jääb ühtlasi kapunkti ülemaks. Pärast allohvitseri poolt toimetatud vaatluspunkti luuret peab vaatluspunkti ohvitser järgi vaatama. Ohvitser või allohvitser, kes määratud luureks, saadavad oma ülemusele luure tagajärgedest järgmisi üksik asjalisi teadeid:

1) Ümbkaudne vaatluspunkti paigutus.

2) Vaenlase vägede asukoht.

3) Oma vägede asukoht.

4) Vaatluspunkti tegevus ja ülesanne teadaande saatmise momendil.

5) Vaaluspunkti läheduses asuva kõnepunkti (sideabinõu).asukoht.

6) Vaatluspunktil tarvitada oleva sideme skeem.

7) Vaatluspunkti sisseseatava sideme skeem ja maskeerimise võimalused.

8) Vaatluspunkti kasutada oleva meeskonna nimekiri,vaatlusriistade ja side abinõude nimestik.

9) Vaatluspunkti tegevuse laiendamiseks tarvisminevate abinõude ja meeskonna nimekiri.

14).Luureohvitser või allohvitser,asudes valitud vaatluspunkti,teeb kindlaks vaatluspunkti asukoha, püüdes seda määrata niivõrd täpselt kuivõrd kaasas olevad abinõud võimaldavad.Kui vaatluspunkti tegevus kestab pikemat aega,annab ta juhtnööre vaatluspunkti maskeerimiseks ja kindlustamiseks,tutvustades mees-

[illegible] vaatluseülesande ja maastikuga, seletuse-kestvusel juhib ta alluvate tähelpanu maastikul silmapaistvamaile esemetele, vaenlase ja oma vägede asukohtadele ning pöörab meeskonna tähelpanu kõikitele tarvilikkudele tundemärkidele. Seletuse ajal ei tohi ta teha märkusi vaatluspunkti hädaohtlikuse kohta.

Luureohvitser või allohvitser valmistab vaatluspunktis esialgse visandi, mida tuleb tarvitada, kuni on valmistatud täpne panoraamiline joonistus.

15). Ülemus (grupp, patarei), kes saatis välja vaatluspunkti luure, omandades luure ohvitseri (allohv.) teada-ande määrab vaatluspunkti ülema ning annab ülesande ning juhtnöörid vaatluspunkti tegevuseks.

16). Vaatluspunkti ülem, asudes oma kohale, määrab kindlaks meeskonna tegevuse, andes ülesande eraldi vaatlejaile ja side meeskonnale. Valmistab tööde kava tähandades ära üksikasjaliselt tööde läbiviimise korra, määrab kindlaks juurepääsu teed, puhkuse korra jne. Tööd tu-

le'a alustada kohe, meelespidades et aja kaotus võib raskeid tagajärgi esile tuua. Esimese järjekorras tuleb asuda maskeerimisele, ning tehniliste abinõude ülesseadmisele, et kergendada vaatlust ning tõsta töö täpsust. Sidemeeskond ettevaatlikult tegutsema, et mitte vaenlase tähelpanu enda peale tõmmata, Side liinid tulevad võimalikult kahekordselt vedada ning ära varjata. Sidevõrgu tihetuse peale tuleb iseäranis rõhku panna; kunagi ei tohi piirduda ühe liiniga, vaid side peab võimalikult täielik kõigiga olema. Teises järjekorras tuleb alustada töid, mis kindlustaksid vaatluspunkti vaenlase tule eest. Luues soodsaid tingimisi meeskonna puhkuseks. Vaatluspunkti ülem hoolitseb selle eest, et kohe peale vaatluspunkti valdamist ilmuks punkti spetsialistide komandost ohvitser, kes teeb kindlaks vaatluspunkti kordinaadid ja valmistab foto-panoraamilise ülesvõtte.

Vaatluspunktiülem valmistab esimesel vabal hetkel nähtava maaala skeemi, kandes seda kohe kaardile ning arvab välja vaatluspunkti

ja märkite vahelised maastiku nurgad.

Kõigist omast käskudest ja kerraldusest saadab ärakirjad ülemustele, kellele vaatluspunkt allub.

17). Vaatlustehnika. Asudes vaatlemisele tuleb kõige pealt võrrelda maastiku kaardiga, see toiming tuleb läbiviia piinliku hoolega, sest uisapäisa läbiviidud võrdlus tekitab vigu, mis pärastisel töötamisel vale vaatlusi võib esile kutsuda. Esialge võrdlus seisab üksikute hästi nähtavate punktide otsimises, mis kohe tulevad kaardile kanda; edasi tuleb juba peensuste uurimisele asuda ja kui kaardi mõõtkava seda lubab, ka peensused kaardile kanda. Kõige parem on, kui maastiku võrdlemisel kaardiga, saab tarvitada plamseti alidaadiga või koguni kipreeglit.

18). Teiseks tähtsaks toiminguks on algpunkti (orienteeri) valik. Selleks tuleb maastikul-võimalikult kaugel valida hästi nähtavning muist maastikul asuvaist esemeist eralduv punkt. Suuna asimuut tuleb täpselt

Ndlaks tena ning koht, kus asimuudi möötmist toimetati, äramärkida et edaspidiseid möötmisi oleks võimalik kõiki ühest ja samast lähtepunktist toimetada. Fotopanoraamilisel ülesvõttel tuleb algpunkt nulli abil tähendada. Et algpunkti suuna oleks võimalik ka oosel leida, kinnitatakse umbes 15-20 mbr. kaugusele, mööduriista asukohast arvates laterna. Laterna on esiküljega pööratud vaatluspunkti poole ja sünnitab valguse joa, mille järele oosel algpunkti suun märgitakse. Latern ja mööduriist peavad püsima alati ühel ja samal kohal. Vaatluspunktis võib olla ka mittu mõõdu riista asukohta, kuid siis peavad nad olema kindlasti fikseeritud ja igal ühel peab olema kindel asetus algpunkti ja laterna suhtes. Mõõdu riistad peavad kindlalt omale kohale olema asetatud, et mitte liikumise ja kõikumise läbi vigu tekitada; ühtlasi peavad nad alati oma null seadega algpunkti olema suunitud.

Vaatluspunkti ülem saadab ülemusele, kellele vaatluspunkt alub, teateid algpunkti asu-

koha üle ja kui võimalik-algpunkti kordinaadid ja täpse asimuudi,

19). Vaatlust võib toimetada otsevaate ja lõigete abil.

Juhusel, kui tarvitatakse otsevaatlust, tegutsetakse järgmiselt: mööduriist asetatakse omale kohale ning suunitakse null seadega algpunkti. Niipea kui märk nähtavale ilmub, pööratakse möödu riist märgile ja loetakse näitaja vastu olev seade. On märk algpunktist paremal antakse komando punkti teade, "Paremale 0-00!" on mäsk vasakul-ümberpöördult.

Seesugust viisi tarvitatakse ainult siis kui on olemas ainult üks vaatluspunkt. Saadud andmed on täpset ainult suunas, kuna kauguse kohta otsust teha ei saa.

20). Vaatluslõike abil annab täpsemaid tagajärgi. Vaatluslõike abil seisab selles, et kolm või rohkem vaatluspunkte valivad omale ühise algpunkti A. (joon. 1). Algpunkt võib igal vaatluspunktil eraldi olla, kuid sell puhul tulevad need ka iga vaatluspunkti tarvis eraldi planssetile kanda.

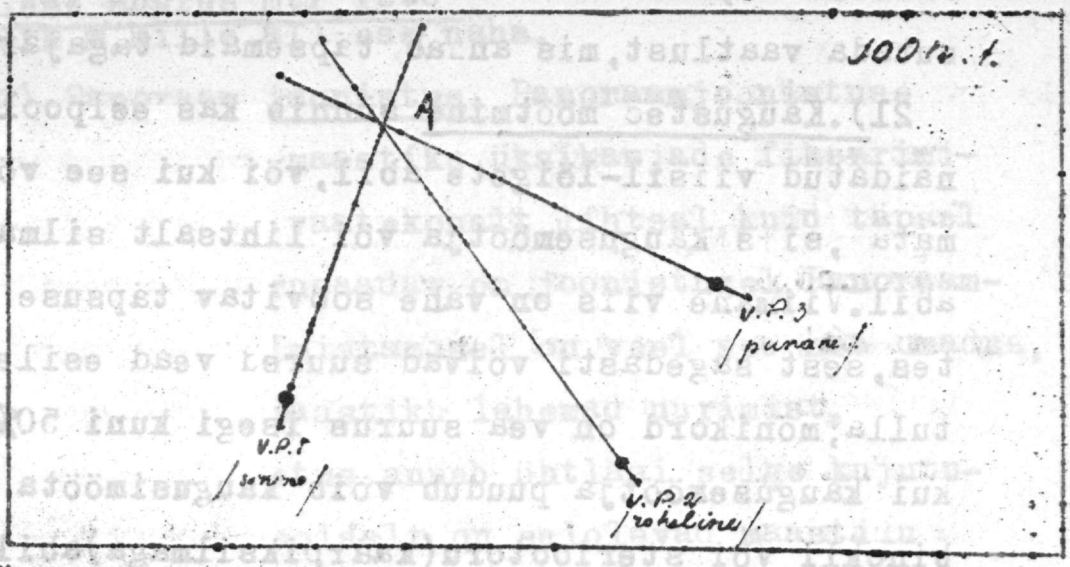

Ühise algpunkti asukoht teatatakse komando-punkti, kus see graafiliselt planssetile kantakse.

Töötamine punktis on samane kui otse vaatlusel, kuid löpp tagajärjed komando-punktis on täpsemat. Töö lihtsustamiseks ei nimetada vaatluspunkte mitte numbrite järgi, vaid määratakse igale ühele värv (värv, millega on märgitud vaatluspunkti äire jaotus planssetil); nii näiteks: punkt sinine, roheline, punane jne. Seesugune vaatlusviis nõuab täpset vaatluspunkti ja algpunkti kindlaks määramist ja ei ole igakord läbiviidav, iseäranis kui rinne on muutuv.

Siit järeldus: vaatlusviisi valik oleneb

lukorrast, kuid kui vähegi võimalik, tuleb kasutada vaatlust, mis annab täpsemaid tagajärgi

21). Kaugustec möötmine sünnib kas eelpool näidatud viisil-lõigete abil, või kui see võimata, siis kaugusemöötja või lihtsalt silmamöödu abil. Viimane viis on vähe soovitav täpsuse mõttes, sest sagedasti võivad suured vead esile tulla; mõnikord on vea suurus isegi kuni 50% kui kaugusemöötja puudub võib kaugusimööta binokli või steriootoru (käärpiksilmaga) abil. Selleks on tarvis teada kohaliste esemete mõõte. Nii näiteks on:

Telegraafi posti keskmine körgus 6 mtr.
Inimese ..... - " - .1,8 mtr.
Hatsanikku..... - " - .2,5 mtr,
keskmise metsa körgus .....20 mtr.
Telegrafi tulpade vahe umbes....50 "

Näide: Telegrafi tulpade vahe on 50 mtr.; tulpade asetus on paralleelne rindele, Vaatluspunktist on näha tulpade vahe nurga all, mis vördne 10 m. (tuhandikku). Tähendab, kaugus kuni tulpadeni on 5000 mtr. $\left(\frac{50 \cdot 1000}{10} = 5000\right)$.

..eme suurus mtr, 1000
nurk m, mille all ese näha.

22). Panoraam joonistus. Panoraamjoonistuse ülesandeks on maastiku üksikasjade fikserimine söjaliselt vaatekohalt lihtsal, kuid täpsel ja kergesti arusaadav on joonistusel, Panoraamjoonistuse valmistamisel on veel see hea omadus, et see vajab maastiku lähemad uurimist, Panoraamjoonistus annab ühtlasi selge kujutuse, kuivörd hoolsalt on eelolevad maastiku uuritud ning selle söjalisi omadusi hinnatud.

23). Panoraam-joonistust valmistatakse järgmiselt: vaatlemispunktiks - null punktiks võetakse vaatleja silm. Projektsioon pinnaks on vertikaalse, läbi silma mineva teljega pöoratavale silindrile paigutatud liht paberit. Kõik läbi vaatleja silma minevad vertikaalse tasapinnal asuvad punktid, on asetatud ühele ja samale vertikaalile (joon.3).

Vertikaalide vahe joonistusel on proportsionaalne läbi silma minevate vertikaalsete tasapindade nurk vahedele (joon.4)

Joon. 2

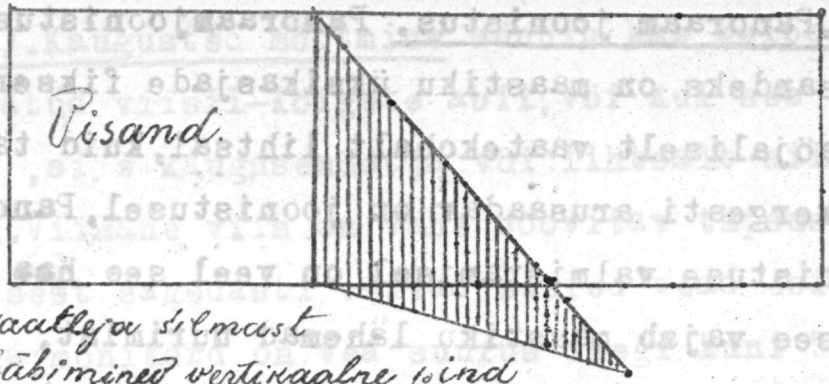

vaatleja silmast läbimineev vertikaalne pind

Joon. 3

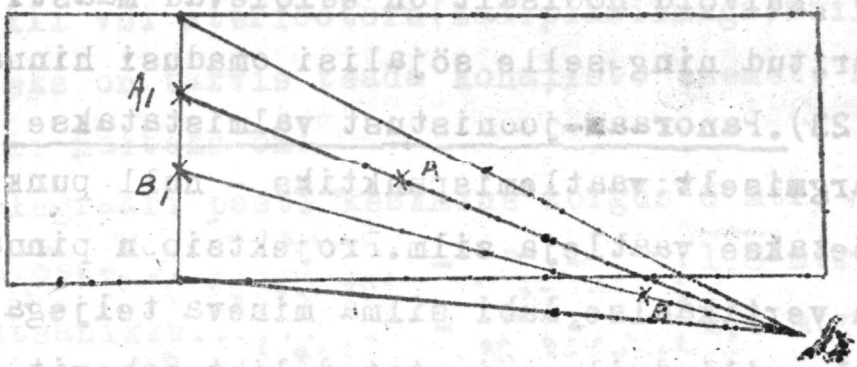

Joon. 4.

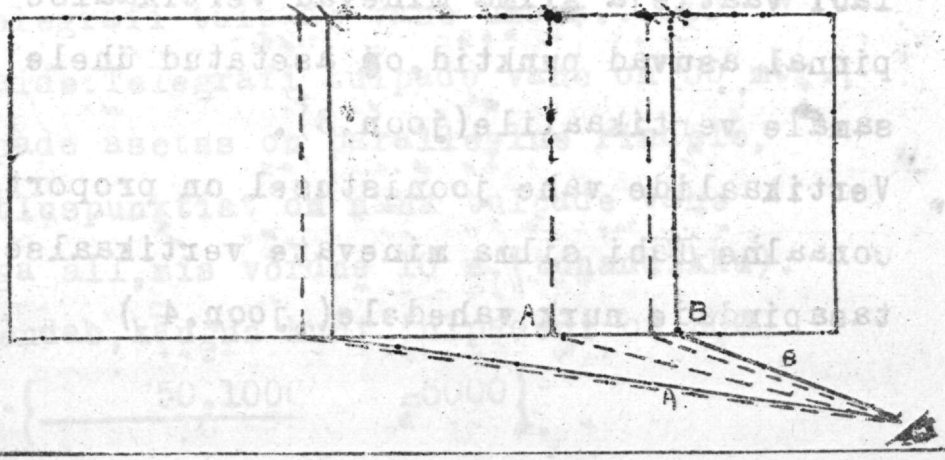

. . samal körgusel asuvad punktid asuvad ka samal horisontaalil.

Horisontjooneks nimetatakse horisontaalset joont, mis vastab vaatleja 0 (null)körgusele, kahe horisontaalse joone asetus joonistusel on proportsionaalne vastavate kõrgustevahele. Need võtted lubavad joonistust kergesti jaotada laiuse ja körguse suhtes ning lihtsustavad teatud punkti leidmisel joonistusel.

24) Panoraam joonistuse kuju. Panoraam joonistuse kuju on mitmesugune. Alguses valmistatakse lihtne üldine visand. See tehakse kohe kohale ilmumisel. Edaspidi joonistatakse maastiku üldine panoraam, kus leiduvad kõik maastiku peensused.

Visandit ei saa sugugi tarvitada, kui see ei vasta järgmistele nõustele:

1) Visand olgu täpne ja valmistatud kindla mõõdu järele.

2) Visandil olgu laiuse ja körguse jaotus.

3) See olgu lihtne ja selge.

4) Sellel leidugu kõik mis tarvilik.

5) Sellelt paistku kone välja sõjaliselt huvitavad peensused.

25) Panoraam joonistuse valmistamine.

Et panoraam joonistust, ühtlasi ka esialgset visandit, jaotatakse laiuses ja pikkuses, siis on otstarbekohane selle valmistamiseks kasutada ruudustatud paberit. Laiuse mööduks nurkade paigutamisel tuleb võtta viie kuni kümne cm. pikkus 1000 m jaoks. Mõõt peab olema seda suurem, mida rohkem peensusi joonistus peab sisaldama. Mõõdu valikul tuleb silmas pidada ruudustuse suurust, kuna mõõt peab nii suur olema, et selle abil kerge oleks töötada.

Mäetippude õigemaks paigutuseks tuleb tarvitada kõrguseks suuremat mõõtu kui laiuseks, kuid kõrguse mõõt ei tohi milgi tingimisel laiem olla kui kahekordne laiuse mõõt. Vastasel korral võib panoraam omada moonutatud kuju.

Joonistus valmib järk-järgult. Kuid alati peab see nii olema valmistatud, et see maastiku töötruult edasi annaks.

26. Panoraam joonistuse loomisel võib tähe -

le panna järgmisi faase.

1-ne faas (lisa 3 joon 1). Joonistuse üldise plaani kokkuseadmine (maastiku tähtsate punktide tähendamine). Valitakse punktid, millele vähe võimalikult ühesuurune oleks (umbes 50 m). Siis mõõdetakse nende punktide kõrgus ja laius punktist, mis asub vaadeltava ümbruse keskpaigas.

Nende punktide õige paigutus lubab täpselt kõiki üksikasju joonistusele kanda.

2-ne faas (lisa 3 joon. 2). Joonistusel kujutatakse maastiku tähtsamad jooned ja vaenlase asukohad: järk-järgulised mäetipud, metsade kontuurid, asulad jne.

3-as faas (lisa 3 joon. 3). Kujutatakse planimeetrilisi üksikasju. Kujutama peab kõike, mida võib näha maastikul. See juures ei tohi piirduda üksi mõõtvate asjadega, vaid kujutama peab ka nägematud, sõjaliselt tähtsaid elemente, nagu risttee, mida mäeküljel varjab, kuid millest tõmmistust annab kilometri tulp, millele ots maenõlva tagast välja paistab, või mõni muu nägemata asi, kuid mida võib näha nii -

tüseks lõenult võetud pievapildil jne.

4-ás faas.(lisa 3 joon.4).Puhas ümber-joonistamine.

Täiendatakse joonistust üldse (joonte paljundus).Maastiku kujutatakse skemaatiliselt.Vieosad märgitakse värviliste joontega, tehakse pealkirju jne.

27. Joonistuse tehniline külg.

Joonistuse juures tarvitatavad pliiatsid olgu hästi peened ja teravad.Selistada tuleb pehmeid pliiatseid.Joonistada punktikestega ja katkemata joontega,vaadates,et jooned tarbetult üksteisest üle ei jookseks.Hoiduda ebakorralikkudest ja ebaselgetest kontuuridest.Kõik üleliigsed jooned jäävad joonistusel tähendamata.Ligemad mäed ja kõrgustikud märgitakse paksema,kaugemad peenema joonega. Hanidad metsad märgitakse tinedama,kaugemad hõredama schraffuuriga.Maanteed ja külavahe teed tähendatakse kahe joonega.Hooned,asulad ja sillad märgitakse skemaatiliselt - leppemärkidega,kuid võimalikult nii,et asja kuju selle all ei muutuks.Lõpuks võib näidata maas-

tiku reljefi sonraffuuriga või pinna köverikkude abil. Panoraam joonistuse valmistamine nõuab hoolt. Iseäralist oskust ja vilumust joonistajal ei tarvitse olla. Joonistaja saab täiesti hakkama, kui tal teada joonistamise algmõisted, ja leidub veidi püsivust.

28. Pealkirjad.

Kõik tähtsamad punktid nummerdatakse ja märgitakse üles. Kohad, mis tähtsad sõjalisest seisukohast, tähendatakse, kui nende nimi kaardil puudub, iseloomulikumate nimetustega. Pealkirjad joonestatakse joonistuse ülemisele servale, et joonistus rikkumata jääks. Nimed kirjutatakse horisontaalselt. Mida kaugemal asub koht, seda kõrgemale kirjutatakse nimi. Asja hõlbustamiseks tõmmatakse märgitava asja juurest nool nimetuseni.

29. Täiendus. Tuleb võimalikult kergeltlõetavalt tähendada vaatluspunkti nimi ja asukoht (kui võimalik ka kordinaadid), joonistamise aeg, päev, kuu, aasta, kellaaeg, joonistaja nimi ja aukraad, põhja nool, mis kergendab orienerimist.

30. Fotopanoraamiline ülesvõte valmistatakse spetsialistide komando poolt. Selle täpsus lubab seda kasutada kaardi asemel, pealegi, kui seda veel täiendada lennukilt võetud fotoülesvõtete abil. Fotopanoraamiline ülesvõte on kõige täielikum vaatlusabinõu.

31. Nägematu maaala. Nägematuks maaalaks nimetatakse maaala, mis vaatleja silma eest varjatud, kas kohaliste esemete või maastiku reljeefi tõttu, Vaatlus on aga ainult siis täielik ja täidab oma otstarvet, kui kõik eelasuv maastik on vaadeldav, Teda ei saa alati katte ühe vaatluspunktiga vaid peab looma abi-vaatluspunkte.

Et vaatlust korra päraliselt korraldada üle terve rinde, on tarvis teada, mida näeb igaüksik vaatluspunkt, Selleks valmistatakse igas vaatluspunktist "nähtava maaala skeem."

32. Nähtava maaala skeemi valmistamine. (Vaata lisa 4).

Nähtava maaala skeem kantakse kas otsekohe kaardile (kui selleks olemas eraldi kaart). Või valmistatakse eraldi. Viimasel juhusel võe-

selleks läbi paistev paber ja asetatakse kaardile.

Esimeseks toiminguks skeemi valmistamisel on vaatluspunkti asukoha kaardile kandmine. Seda tehakse iseäralise hooli ja täpsusega. Edasi märgitakse vaatlusala piirid, tõmmates selleks kaardile külg ja taga plaanil nähtava maaala ümber joone. Kui see tehtud, alatakse kaardi võrdlemist maastikuga, märkides ära kaardil üksik asjaliselt kõik punktid ja jooned, mis vaatluspunktist maastikul näha. Seesugusel viisil korraldatud võrdlus annab kaardil rea punkte ja jooni, mida ühendades võib kaardil või läbipaistval paberil nähtavad maaala äratähendada. Muidugi nõuab seesugune võrdlus suurt hoolt ja püsivust.

33. Nägemata maaala võib leida graafilisel teel. Pealegi on see viis täpsem ja ei nõua valmistamisel võrdlust maastikuga. Selleks kantakse vaatluspunkti asukoht ja vaatlussektor täpselt kaardile. Vaatlussektor jaotatakse joonde abil vähemaisse sektoridesse, mille nurk suurus 50м.

A maastik on lame, võib nurk suurus suu-
rem olla.

Edasi võetakse tükk paberit, mille on kantud rida horisontaaljooni, Joonte soovitav vahe olgu mitte üle nelja m/m.; vastasel puhul muutub maastiku proofil ebanormaalseks. Paber asetatakse vaatlussektori vasaku tiiva näitava joonega körvuti, nii et paberil oleva jooned oleksid paralleelsed viimasega. Kui see tehtud, kantakse paberile alevale ülemisele joonele kõik kaardil asuval joonel olevad maastik punktid.

Edasi märgitakse paberi vasakule äärele maastiku körgemuse mööt, võttes joon vahe aluseks kaardi horisontaalide vahe.

Kui see tehtud, kantakse kõik paberi ülemisel joonel olevad punktid alumisele joontele, silmaspidades körguse mööta, ning ühendakse köveraga, mis moodustab maastiku ja kohaliste esemete proofili.

Järgmiseks toiminguks on ühendada kõik körgemuse tipud vaatluspunktiga õigete joonte abil, Maaala, mis asub körgemuse taga ja joo-

ks all, on nägematu ning seda võib kaardile kanda. Sel viisil toimitakse kõigi sektori joonte suhtes, saades lõpuks kõigil joondel punktid, mis näitavad nähtavaid ja nägematuid maalasid. Ühendades kõik punktid isekeskis, saame kaardil nähtava maaala skeemi (vaata lisa 4 joon. 7).

34. Ühel või teisel viisil valmistatud nähtava maaala skeem tuleb saata ülemusele, kellele allub vaatluspunkt (patarei, gruppi ülem), kes oma kord saadud skeemide põhjal, seab kokku üldskeemi kõikide vaatluspunktide kohta, et kindlaks teha, kas tarvis vaatlust täiendada vaatluspunktide abil või mitte, (vaata lisa 4 joon. 5).

Valmistatud üldskeemist tuleb äratõmbe saata järgmisele ülemusele samaks otstarbeks jne., kuni viimaks saadakse skeem, mis selgitab terve rinde vaatlust. (vaata lisa 4 joon. 6)

35. Nähtava maaala skeem võimaldab: a) otsustamist vaatluse üle, mida saavutatakse olemas olevate vaatluspunktide abil;

b) [illegible] abivaatluspunktide korraldamist vaatluse täiendamiseks;

c) anda suurtükiväe üksustele vastavaid ülesandeid, missugused oleksid seotud otsekohese vaatlusega;

d) valida oma vagede edasi liikumiseks seesuguseid suune, mis oleks alati vaatluse all, seega võimaldades kiiret suurtükiväe abitult ka seesugustel juhustel, kus side ei tööta küllalt korralikult;

e) juba enne rünnakut arvestada nägematu maaalaga ning kõvendada neis kohtes õhuvaatlust-.

Lisa 1. /. Formaat 20×15 cm. /.

/. Kaan ja 1-ne leherülg /.

Vaatlusjuntsi päevaraamat.

Vaatlusjuntsi koordinaadid

x = ...

y = ...

z = ...

See raamat, nagu iga teinegi dokument vaatlusjuntsis, tuleb ära hävitada, kui punkt vaenlase käte on langemas.

Optiline side.

/ l. lehenüle /

/ skem, märkimise suunajoned /.

Mitmesugused sõdurvahendid.

/ 1. lehekülg /.

/ ratsutõd, raadio, heliograd, sõdurmanad, lõunad, kõrgpalad j. n. e. /

Vaaltuse ülesanne.

/ 4 leherülge /.

/ 1-sel leherüljel kirjeldatakse vaaltusseisukut, vaaltsaluste nõuktuste iseloom, signaaliga ehk edasiantud sõnumusi. 2-sel leherüljel tähendatakse rendo ülemuste nimed, millele teated saata tulevad. 3-das leherüljel märgitakse ära ühendus raadiusvaatlusjuunteelega, mis lubab kasutada teated ja 4-das leherüljel perioodilisi arvannete edasisaate tenjimused /.

Sideme korraldus.

Telefoni liini.

/ 2 lehekülge /

/ konstatarse täpne sneem /

Vaatlespunkti rohkt, päevad korraldused. x)

/ 3 lehekülge /

x) Vaatlespunkti muskond, tänistus vajumus, ühenduskäigud, gaasi ütlematse vahendid, kõiksugused tarvilised ettevaatuse mõõmused.

Vaatluspunkt: varustus
/. 2 lehekülge /.

Varustuse nimetus	Arv.
Käänpiirsilm	
Binookel	
Bussooli kolmjalg	
Planschett kolmjalaga	
Alidaad	
Periskoop	
Tselluloid ring	
Telefon	
kaabel	
kaabli kärtnad	
kirved	
saed	

Topograafilised andmed.
(s. 1 lehekülg s.)
Kõõluspunkti koordinaadid
x =
y =
z =
Algsuund (s. asimuut s.)
Lähtesuund.

№ №	kõrgus.	Asimuut.	Märkused. *)

*) näidata, millise läpsunega asimuut leiti.

Sähkemad vaatlespunktist nähtavad
märkpunktid.

/ 2 lehekülge /

/ Kimetus, koordinaadid, kroki /

Tähtsamad vaatluspunktist nähtavad märgid.

/ 6 lehekülge /

/ Näidata vastavate abimõõnide koordinaadid ja asukohad üldkaardil /.

Paatlus'te ülestähendamine

(30 rahepoolega lehenülge).

Kuupäev.	Kellaaeg	Lähtsuuna ⊕	nurknael lang lähtsuuna suhtes.	Paatlu-sed.	vaatle-ja nimi	Andis edasi			
						kes	ellu pilla ejal	kuiruguu-te ahinõu-dega.	pilla le
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Igal waatlespunktil on nagu päevaraamatut erivärvilises kõites/, et võrs messe katkestamatult märkimiseks, kui ürs nest on ära antud.

Lisa 2.

" ..... 19 a.

/ kuupäev, kuu, aasta /

..... Diviisi suurtükivägrupi

..... Suurtükiväe grupp.

..... Patarei:

Paatluse aruanne

Paatluspunkti koordinaadid

x = ...

y = ...

z = ...

Algsuun .....

kuupäev	kellaaeg	nuurvallang algsumnd /. lõgisumnd/ suhtes,	Vaatlused.	Vaatleja nimi.	Andis edasi.			
					Kes?	Mis kella ajal.	Mis sugust. Ta abinõude ga.	kellele?

s

..... 19 ... .

Vaatluspunkt. ö . ülem.

Lisa 3.

Panoraam joonistuse valmistamine.

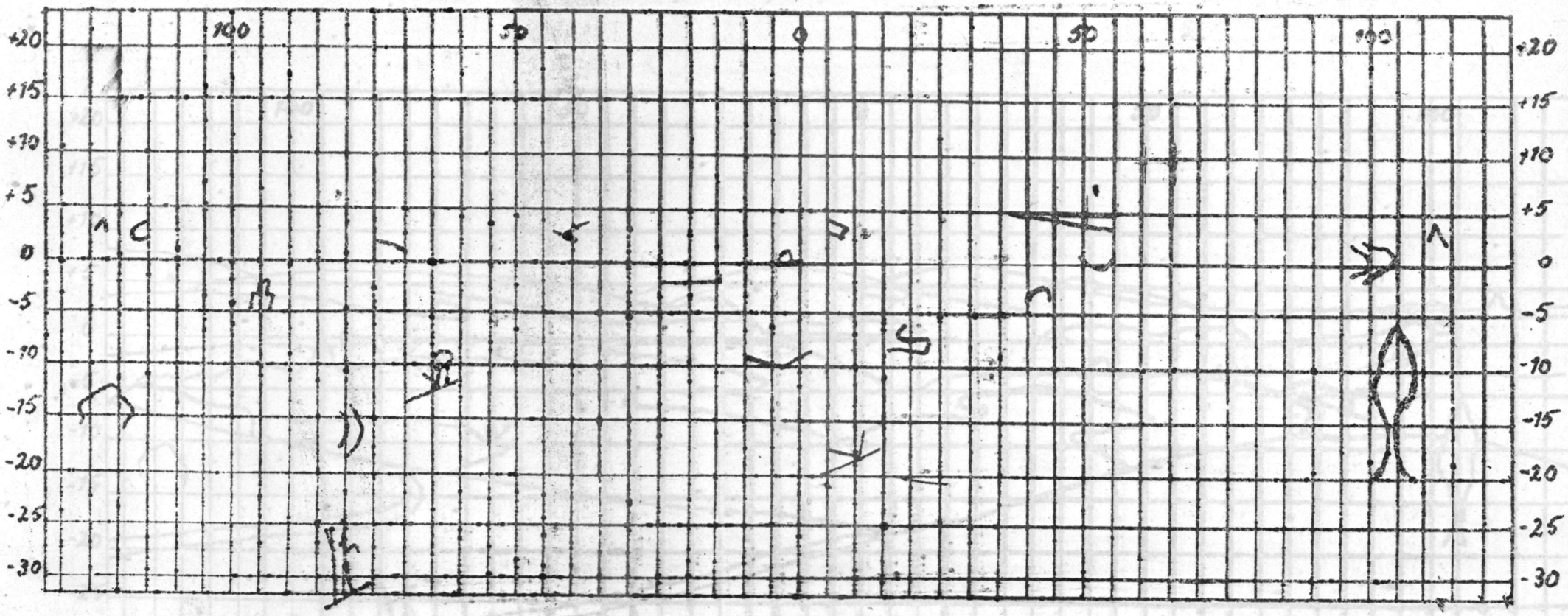

JOON. 1

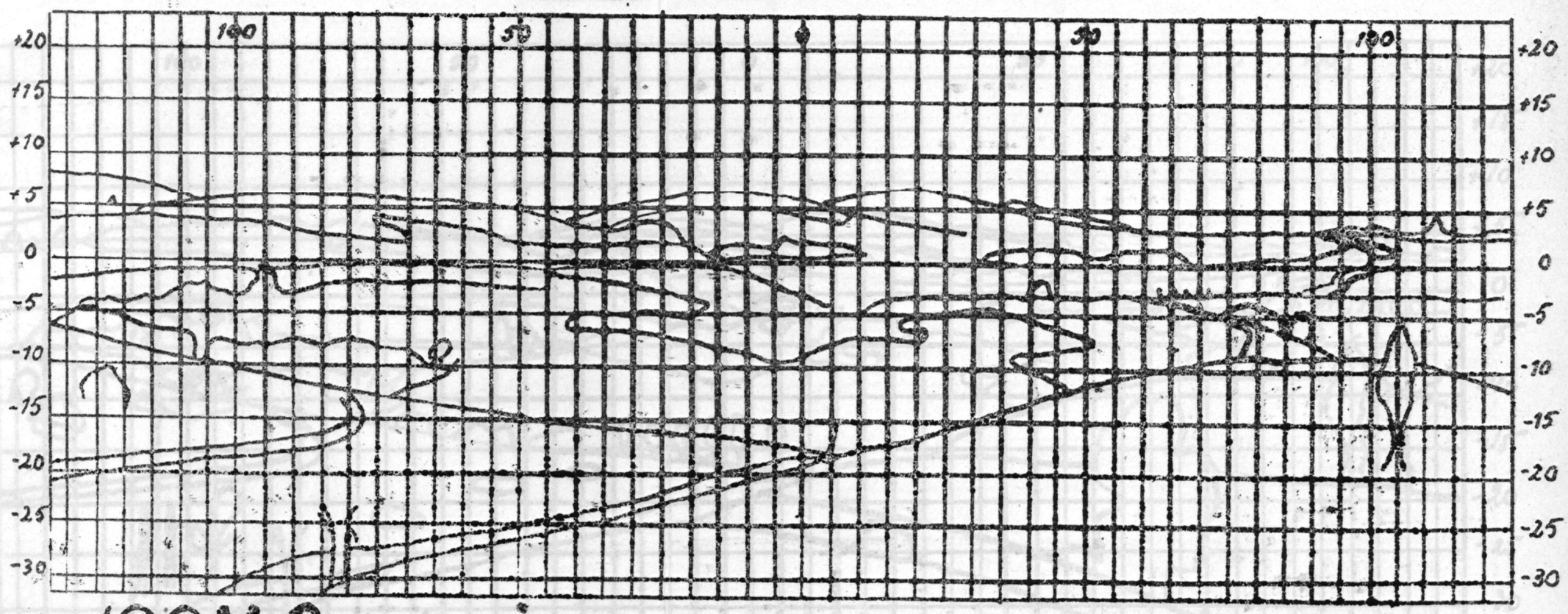

JOON. 2

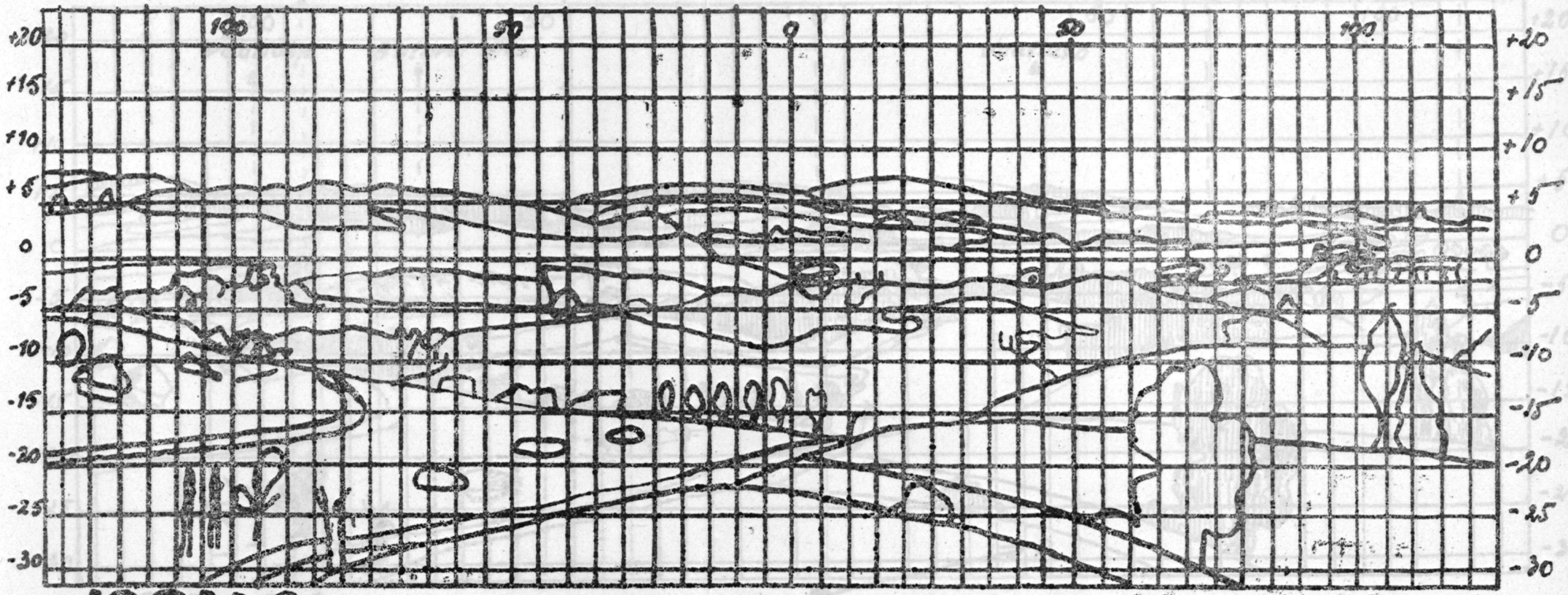

JOON. 3

PANORAAM JOONISTUS.

A. Ambruse st Vaattuspuusukoht Rõngustik 103. Koordin { x- 114,050 y- 310,124

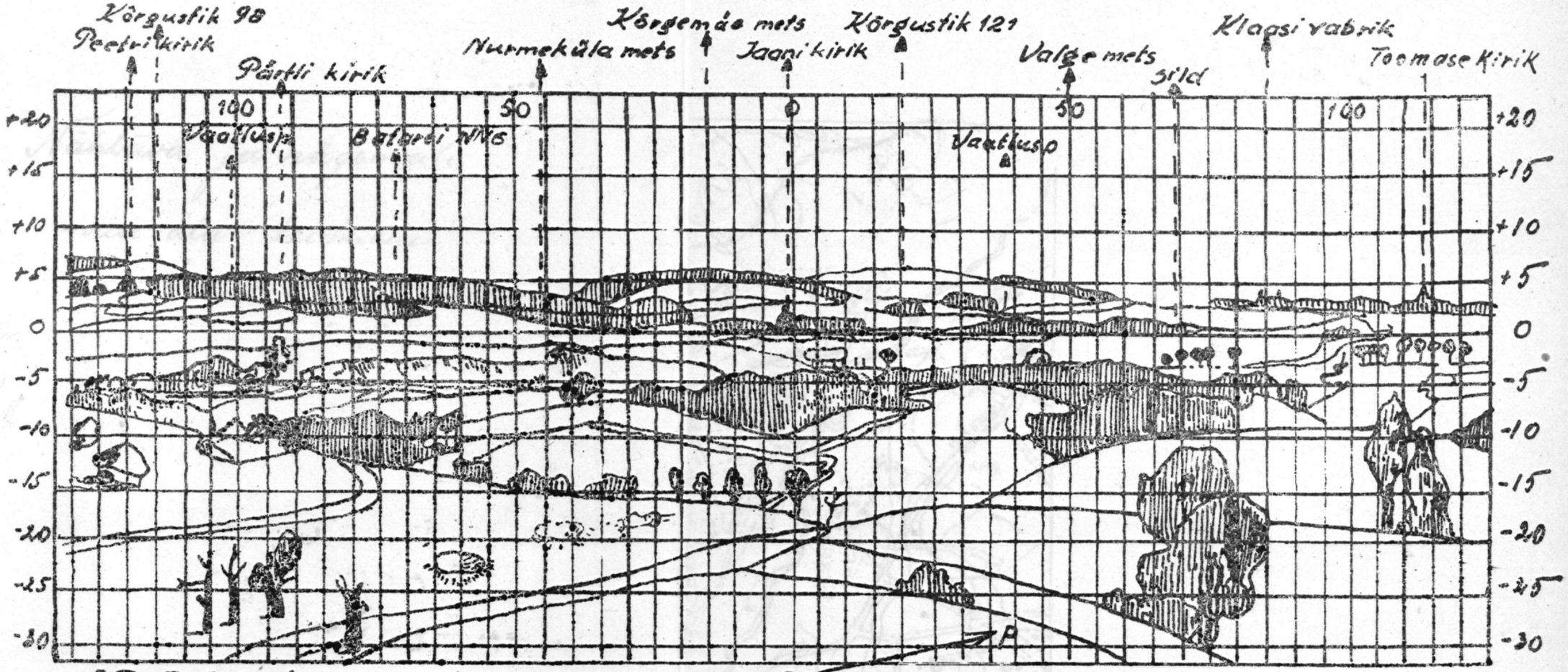

JOON. 4 PANORAAM JOONISTUS.

A. Ümbruse st Vaatlusp. asukoht Kõrgustik 103. Koordin { X = 119,050 ; Y = 310,124.

Lisa 4.

Nähtava ja nägemata maa-ala leidmine.

JOON. 1

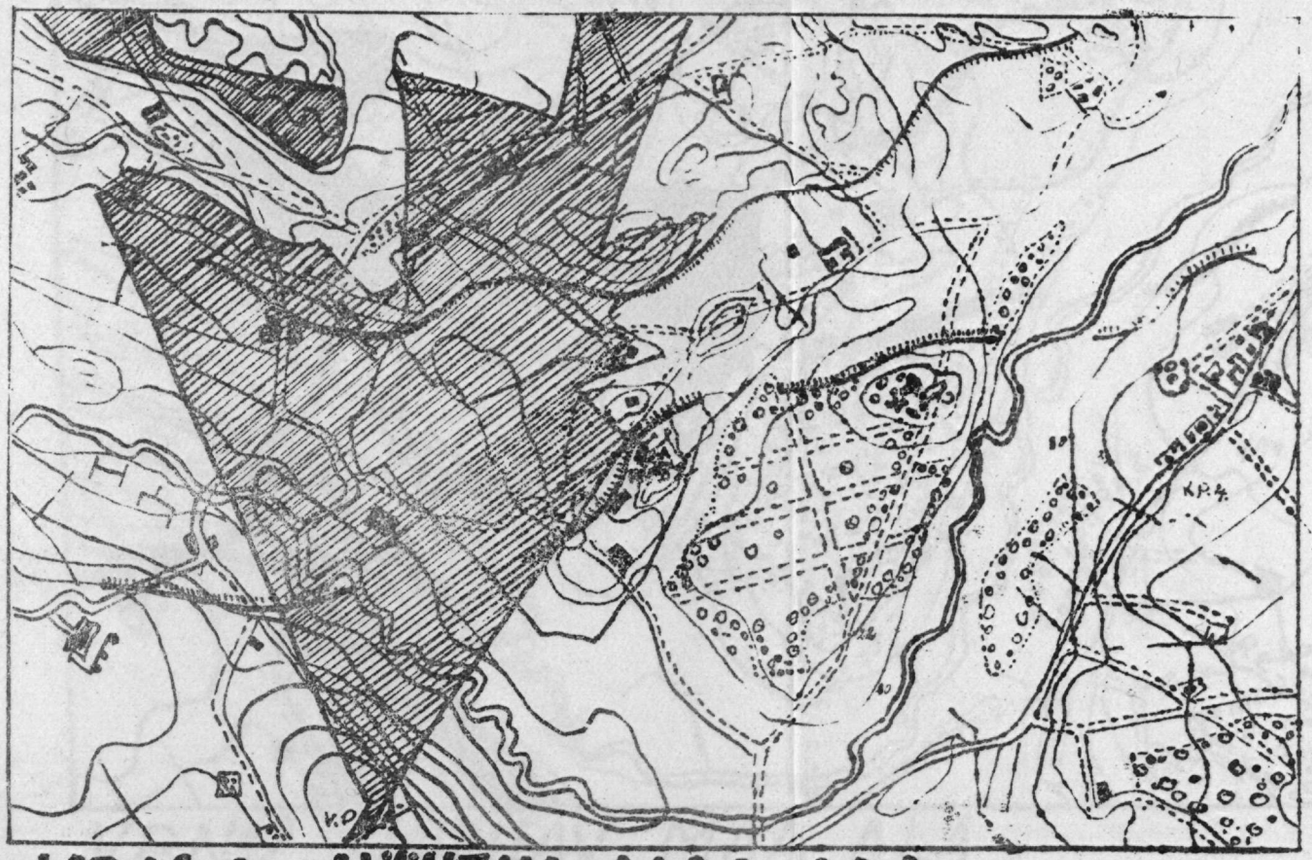

VP. № 1 NÄHTAV MAA-ALA.

JOON. 2

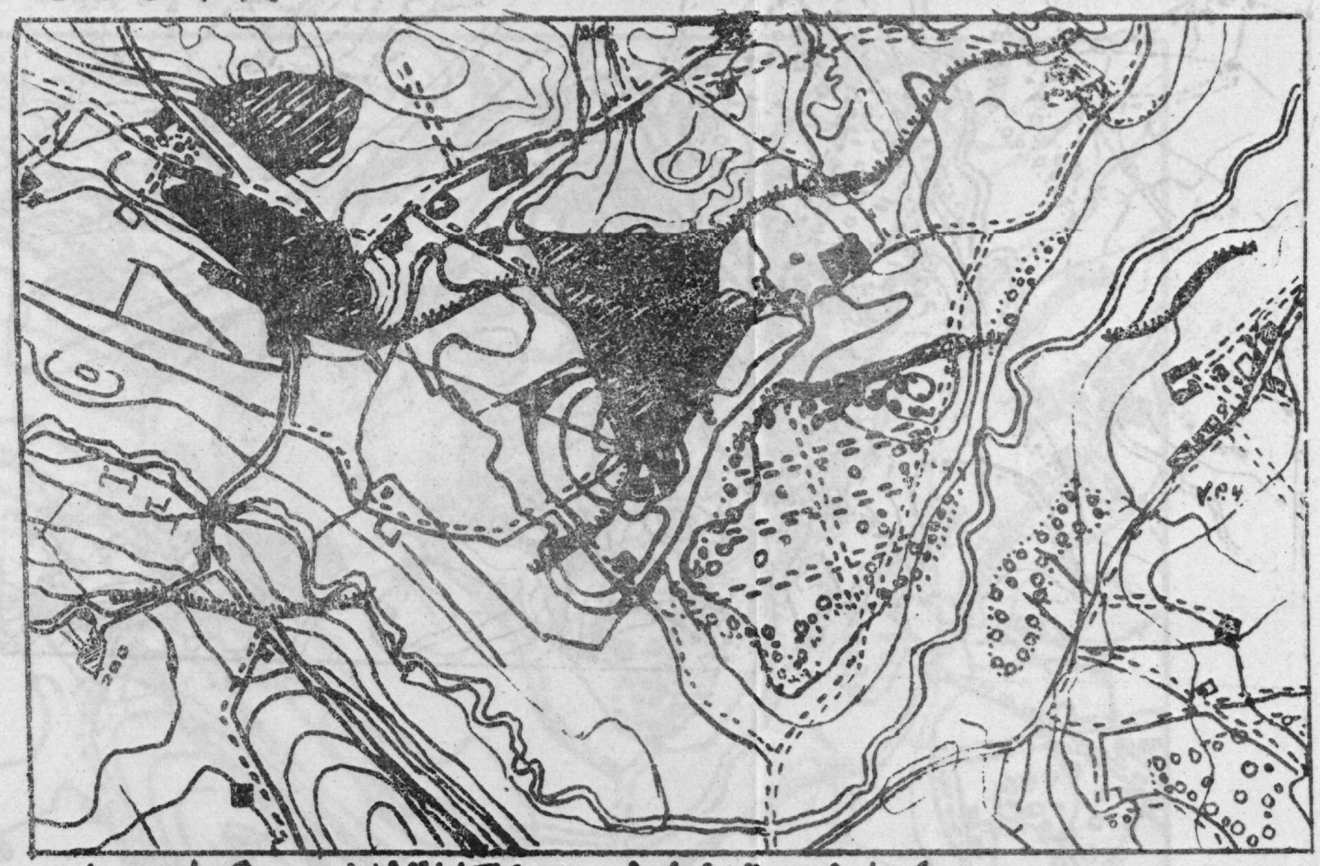

VP. № 2 NÄHTAV MAA-ALA.

JOON. 3

VP. Nº 3 NÄHTAV MAA-ALA

JOON. 4.

V. P. № 4. NÄHTAV MAA-ALA.

JOON. 5

GRUPÜÜLILE SAADETAV SKEEM.

JOON. 6.

GRUPULI TÄIENDATUD SKEEM.

NÄGEMATU MAAALA LEIDMINE GRAAFILISEL TEEL.

JOON. 7

Joon. A profiil

Vautepunktist (V.P.) nägemata maala.

.10
EA 27158